

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje. (Advokaters møderet for landsret m.v.).

(Lovforslag nr. L 201. Fremsat 9/4 81. Første behandling 22/4 81. Betænkning 30/4 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Anden behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsfaglige grunduddannelser. (Udgifter til afsluttende faglige prøver).

(Lovforslag nr. L 153. Fremsat 29/1 81. Første behandling 18/2 81. Betænkning 30/4 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

12) Første behandling af:

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse. (Lovforslag nr. L 219. Fremsat 30/4 81).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til indfødsretsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af:

Forslag til lov om jobskabelse. (Lovforslag nr. L 216. Fremsat 30/4 81).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 14-17 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

14) Første behandling af:

Forslag til lov om arbejdstilbud til ledige.
(Lovforslag nr. L 221. Fremsat 30/4 81).

15) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring m.v. (Landsarbejdsnævnets og arbejdsmarkedsnævnets sammensætning, pristalsregulering af dagpenge og efterløn m.v.).
(Løvforslag nr. L 217. Fremsat 30/4 81).

16) Første behandling af:

Forslag til lov om uddannelses- og erhvervsvejledning.
(Lovforslag nr. L 218. Fremsat 30/4 81).

17) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om de arbejdsløses rettigheder.
[Af Kurt Hansen (VS) og Tyroll (VS)].
(Beslutningsforslag nr. B 108. Fremsat 30/4 81).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Formanden:

Jeg gør opmærksom på, at der er truffet aftale mellem partierne om, at taletiden er 15 minutter.

Først giver jeg ordet til arbejdsministeren, for at han kan udtale sig om punkt 17, altså det af venstresocialisterne stillede beslutningsforslag.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Hovedsagen i den debat, vi skal have nu, er – går jeg ud fra – ikke blot for regeringen, men for et flertal af partierne, hvordan der kan skabes flere beskæftigelsesmuligheder i det danske samfund. Forslagsstillerne til dette forslag har et helt andet sigte, og det er at diskutere retsstillingen for dem, som ikke ønsker at tage imod et beskæftigelsestilbud. I formuleringen af forslaget insinueres det, at der lægges op til en stramning af den administrative praksis i forbindelse med vurderingen af, om ledige står til rådighed, når de afslår et arbejdstilbud.

Jeg kan ikke anerkende dette synspunkt, hvad jeg flere gange har givet udtryk for. Den administrative procedure, der her skitse-

res, er udarbejdet i nær kontakt med fagbevægelsen, med Arbejdsløshedskassernes Samvirke, med Dansk Arbejdsgiverforening, og den hviler på den grundtanke, at man ikke generelt om alle, der afslår et arbejdstilbud, kan sige, at de ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet, men at der tværtimod i det enkelte tilfælde må foretages en konkret vurdering, i givet fald altså en vurdering, der foretages af den pågældende arbejdsløshedskasse.

Vi mener, at dette er en betryggende ordning, en ordning, der garanterer de arbejdsløses rettigheder på arbejdsmarkedet, en ordning, der hviler på tillid til de faglige organisationer og ikke som forslagsstillerens forslag, der er gennemsyret af mistillid til fagbevægelsen, men samtidig også en ordning, der betyder, at folk, der afslår arbejdstilbud, og som ikke er til rådighed for arbejdsmarkedet, heller ikke fortsat kan oppebære dagpenge. Men heri er der hverken, om jeg så må sige, lovgivningsmæssigt eller administrativt tale om nogen stramning. Det har aldrig været lovligt at oppebære dagpenge, hvis ikke man stod til rådighed for arbejdsmarkedet.

Hans Jørgen Jensen (S):

Jeg skal først gøre følgende bemærkninger om lovforslag nr. L 216 om jobskabelse.

I forslagets § 1 hedder det:

»For at fremme beskæftigelsen kan der ydes statsstøtte til oprettelse af nye arbejdspladser. Støtten kan kun gives til arbejde af samfundsmæssig værdi, som ellers ikke ville blive udført.«

Ordet »jobskabelse« dækker over et nyt begreb, der har sit udspring i den af statsminister Anker Jørgensen fremsatte tanke om at gøre de meget store beløb, der i dag udbetales som arbejdsløshedsdagpenge og bistandshjælp til arbejdsledige, til aktive penge ved at sætte forskellige arbejder i gang.

Den foreslåede ordning tager sigte på, at såvel kommuner og amter som stat skal involveres i arbejdet for at skabe nye arbejdspladser, men er dog i særlig grad tiltænkt det private arbejdsmarked, herunder faglige organisationer og foreninger, der er placeret i lokalsamfundene, således at en væsentlig større støtte, der ydes pr. præsteret arbejdstime, fra før 20 kr. i timen til nu 30 kr. i timen, skulle give inspiration og øget incita-

[Hans Jørgen Jensen]

ment til at igangsætte nye former for arbejde. Typiske eksempler herpå er opgaver inden for genbrug, forureningsbekæmpelse, isole-ring og byfornyelse, men der er naturligvis mange muligheder i den nyskabelse, der her er lagt frem.

Tilsagnet om støtte gives principielt til den enkelte arbejdsplads, når det drejer sig om ansættelse af en person, der er eller har været tilmeldt arbejdsformidlingen som arbejdsledig i mindst 3 måneder. Støtten følger således ikke som ved arbejdstilbudsordningen den enkelte ledige, men er som nævnt knyttet til arbejdspladsen, og det er i øvrigt en forudsætning, at støtten ydes til arbejdspladser, der i alle øvrige henseender skal være normale arbejdspladser, og hvor der derfor skal gælde de løn- og ansættelsesvilkår, der er sædvanlige for tilsvarende arbejder. Støtten kan ydes et år og kan forlænges i visse tilfælde.

Forslaget vil medføre en række administrative ændringer i de nugældende ordninger.

Som anført tænkes jobskabelsesordningen finansieret først og fremmest gennem anvendelse af de penge, der bliver anvendt til arbejdsledighedsunderstøttelse og bistandshjælp, hvilket i princippet gør denne ordning statsfinansielt neutral, medens der for kommunernes vedkommende vil blive lagt loft over bruttoudgifterne. Vi kan altså fra socialdemokratiets side tilsige arbejdsministeren socialdemokratiets villige støtte til forslaget.

Om forslag nr. L 217, ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsledighedsforsikring m.v., kan vi sige, at dette forslag tager sigte på at give kommunerne og amtskommunerne repræsentation i landsarbejdsnævnet og at styrke den primærkommunale repræsentation i de lokale arbejdsmarkedsnævn.

Det skal ses som en følge af den øgede udlægning af opgaverne fra staten til kommunerne og den øgede kommunale medvirken i beskæftigelsespolitikken samt amtskommunernes deltagelse i afholdelse af udgifterne til arbejdsformidlingen, og det må derfor være naturligt, at disse myndigheder sikres indflydelse på ledelsen af arbejdsformidlingen.

Endvidere tager forslaget sigte på at regulere dagpenge og efterløn for grupper, der ikke mere får pristalsreguleret lønningerne;

her tænkes på beklædningsarbejdere og på træindustriarbejdere, som i deres overenskomster ikke har en automatisk dyrtidsregulering mere.

Endelig tilsigter forslaget at ændre arbejdsledighedsforsikringslovens dokumentationsforpligtelse i henhold til lovens § 65, stk. 2, hvilket skal ses i sammenhæng med det fremsatte lovforslag om jobtilbudsordning, jfr. det herom samtidig fremsatte lovforslag om jobskabelse og arbejdstilbud til arbejdsledige.

Med disse bemærkninger skal jeg tilsige arbejdsministeren socialdemokratiets villige støtte også til dette forslag.

Ad L 218, uddannelses- og erhvervsvejledning. Dette forslag tager sigte på at modernisere en lov fra 1961 om erhvervsvejledning, således at den hidtil kendte uddannelses- og erhvervsvejledningsordning koordineres. Uddannelses- og erhvervsvejledningen formidles og ydes gennem arbejdsformidlingen, gennem skoler og institutioner og andre uddannelsesmyndigheder. Moderniseringen består i det væsentlige i, at der efter forslaget nedsættes et råd på 18 medlemmer, bestående af repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, dvs. LO og Dansk Arbejdsgiverforening, for kommuner og amter samt for undervisnings- og arbejdsministerierne.

Socialdemokratiet er af den opfattelse, at man med denne nyskabelse vil kunne give langt bedre uddannelses- og erhvervsvejledningstilbud, end det hidtil har været tilfældet, og med disse bemærkninger skal jeg også tilsige arbejdsministeren socialdemokratiets villige støtte til dette forslag.

I bemærkningerne til lovforslag nr. L 221 om arbejdstilbud til ledige hedder det, at hovedformålet med denne arbejdstilbudsordning er dels at genoptræne og vedligeholde de lediges arbejdsevne ved at tilbyde arbejde til langtidsledige på normale arbejdspladser, dels at øge den samlede beskæftigelse i samfundet.

Intentionen, da ordningen gennemførtes i 1978, var, at arbejdsledige med en kortere ledighed end beskrevet i lovens § 55 – dengang 2½ år, nu 1¼ år – efterhånden skulle have et hurtigere tilbud om arbejde, og i overensstemmelse hermed foreslås det i det foreliggende forslag, at der gives arbejdstilbud efter 1 års ledighed foreløbig – og jeg vil gerne understrege »foreløbig« – for unge un-

[Hans Jørgen Jensen]

der 25 år, men senere også for ledige over denne alder, dog først efter nærmere drøftelse og beslutning herom.

Fremrykningen fra 1¼ år til 1 år, som sagt for unge under 25 år, skal efter forslaget ske fra 1. juni 1981 i Århus og Storstrøms amter, hvor ungdomsgarantiforsøgene er iværksat, mens ordningen for det øvrige land tænkes igangsat pr. 1. oktober 1981. For øvrige langtidsledige sker fremrykningen, når erfaringerne fra fremrykningen af tidspunktet for de unge arbejdsledige er indhøstet, og her vil jeg gerne understrege, at det er socialdemokratiets absolutte intention, at man hurtigst muligt, også for dem, der er over 25 år, kan give dette hurtigere arbejdstilbud, altså fremrykke arbejdstilbudstidspunktet fra 1¼ år til 1 år, sådan som det nu forhåbentlig gennemføres for de unge under 25 år.

Vedrørende udgifterne og de praktiske spørgsmål i øvrigt skal jeg tillade mig at henvise til bemærkningerne fra arbejdsministeren, idet det dog skal understreges, at der også her vil blive ydet 30 kr. pr. time som ved jobskabelsordningen, altså en væsentlig forbedring også på dette område, og derfor kan vi naturligvis også give arbejdsministeren vores fulde støtte til dette forslag.

Så kommer jeg til sidst til beslutningsforslaget, nr. B 108. Det er VS, der har fremsat forslaget til folketingsbeslutning om sikring af de arbejdsløses rettigheder, og jeg vil gerne sige, at det er af så generel karakter, at dets eventuelle vedtagelse vil gøre administrationen af rådighedsbegrebet, altså det, at man skal stå til rådighed for arbejdsmarkedet, endnu vanskeligere at håndtere, end tilfældet er i dag, men det er jo sædvanlig praksis, når venstresocialisterne fremsætter et forslag.

Efter lovens § 65 er det en konkret vurdering i den enkelte sag af, hvorvidt en arbejdsledig ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet, der skal danne baggrund for en eventuel beslutning om tab af dagpengerebet.

I socialdemokratiet nærer vi absolut intet ønske om at forringe eksisterende ordninger – tværtimod, vil jeg gerne sige til venstresocialisterne, som jo altid er de hellige på disse områder. Men vi kan heller ikke acceptere en binding som den foreslåede, hvor vi uden at blinke passivt skal se til, når tilfælde af misbrug en sjælden gang – jeg vil gerne under-

strege »en sjælden gang« – opstår. Det kan ingen være tjent med. Hertil kommer, at vi finder, at beslutningsforslaget er et slet skjult mistillidsvotum til fagbevægelsen og til arbejdsløhedskassernes administration, og dette kan vi naturligvis som et arbejderparti ikke acceptere. Man kan jo også sætte et stort spørgsmålstegn ved, om venstresocialisterne overhovedet ved, hvad det er, de mener, når de fremsætter dette forslag, og derfor skal jeg sige, at vi under ingen omstændigheder vil kunne medvirke til et sådant forslag, der ville forringe de arbejdsløses situation – modsat det, som venstresocialisterne åbenbart mener.

Enggaard (V):

Jeg skal på venstres vegne sige noget vedrørende lovforslag nr. L 221, L 216 og L 217, og jeg skal gøre nogle bemærkninger vedrørende forslaget til beslutning, fremsat af venstresocialisterne.

Hr. Fogh Rasmussen vil efter mig være ordfører vedrørende lovforslag nr. L 218.

Inden jeg går til nogle principielle bemærkninger vedrørende de enkelte lovforslag og beslutningsforslaget, vil jeg godt som en fælles indledning til indlægget sige, at det egentlig er en overordentlig deprimerende oplevelse at gennemlæse og vurdere disse meget omfattende forslag, deprimerende, fordi vi her er nødt til at drøfte en række forslag, som alle tilsammen er udtryk for, at den økonomiske politik har været fejlslagen.

Vi ved meget vel, at der er vanskeligheder i en række lande, at det ikke alene er et dansk fænomen, men vi ved også nu af smertelig erfaring, at de danske vanskeligheder er særlig tunge, og at ikke mindst beskæftigelsesproblemet er særlig omfattende i Danmark; tallet 100.000 unge i ledighed i 1980, som er gengivet som et basistal for forslagene, er jo i virkeligheden en knusende dom over den måde, vi har administreret vore muligheder på i de senere år. Jeg siger »vi«, fordi vi har været flere om det. Det er ikke et enkelt parti, som har ansvaret. Men det må give anledning til, at vi gør os den tanke, om vi ikke alt i alt gennem de mange tiltag, der allerede er i gang, de mange nye, som foreslås her, og eksempelvis de meget omfattende foranstaltninger, som for nylig er gennemført i folketingets finansudvalg til et beløb af omkring ½ mia kr. om året i en år-

[Enggaard]

række, må gøre den iagttagelse, at vi her gør en meget stor indsats i penge, som vi med fordel i stedet kunne anvende til at give erhvervene færre byrder og derved give dem et spark fremad, sådan at produktion og beskæftigelse kunne løfte sig og dermed også landets valutaindtjening.

Som tendensen nu har været, må man nok beklageligvis konstatere, at indebyrden i de mange initiativer og forslag er, at man alt i alt lægger en større belastning på samfundet og en større belastning på den enkelte virksomhed og derved modvirker det hensyn, jeg netop nævnte. Vi bruger flere og flere midler på dagpenge og på forskellige offentlige foranstaltninger og kommer i virkeligheden skridt for skridt længere væk fra det, som var målet. Det er det, som jeg ville beskrive som det egentlig deprimerende ved at behandle en række utvivlsomt velmente forslag fra regeringens hånd. Det er udtryk for, at det er gået i den forkerte retning, og min samlede vurdering er, at det naturligvis fører noget med sig på de specielle områder, som her er foreslået, men det løfter ikke sammenlagt problemet ud af stedet.

Jeg vil først sige noget om lovforslag nr. L 221, forslaget om arbejdstilbud til ledige. Her foreslår man et tilbud til alle under 60 år, givet i god tid før fortabelsen af dagpenge retten; dog skal unge under 25 år have tilbuddet efter 1 års ledighed. Jeg må opfatte udformningen af forslaget her som en erkendelse af nogle økonomiske realiteter og af, at de højtflyvende tanker og vide perspektiver, som blev luftet fra regeringens side – fra kompetent side i regeringen, tør man vel næsten sige – omkring juletid, har måttet modificeres i dagslysets grå skær. Jeg skal ikke gå i enkeltheder om det her, for det er ikke stedet ved en første behandling, og vi har forhåbentlig et grundigt udvalgsarbejde foran os, hvor vi kan få en yderligere vurdering af tingene. Det er heller ikke ganske let, synes jeg, at vurdere effekten og virkningen af de mange forskellige bestemmelser, som er givet. Dertil kommer, at vi jo ikke rigtig ved, om forslaget er helt færdigt. Der har vel været forskellige stadier her, som jeg netop har nævnt det, og vi ved vel heller ikke meget om, hvordan den parlamentariske basis til syvende og sidst vil vise sig at være; det kan naturligvis også gøre, at vi må tage tingene med det forbehold, der ligger her.

Jeg vil godt gøre den bemærkning efter at have set forslaget, at der er tillagt arbejdsmarkedsnævnet en betydelig beføjelse. Det gælder også det følgende forslag. Det er et fælles træk, og jeg forstår meget vel, at der fra forskellig side, f. eks. fra det radikale venstres side, er givet udtryk for en vis skepsis over for de vide beføjelser, som findes her, men det må vi drøfte nærmere, for det er en af de ting, som må vurderes i sammenhæng med forslagene som helhed.

Den omstændighed, at man giver en støtte pr. time til en ansættelse, fortrinsvis privat, men også i offentlig virksomhed, i forbindelse med en nettotilvækst – sådan har jeg opfattet forslaget – er naturligvis bedre end en række andre anvendelser af beskæftigelsesmidler. Jeg tror, vi har gjort den erfaring i forbindelse med løntilskud ved placering af ledige i en virksomhed, at en betydelig del af de ledige er blevet i virksomheden og derved kommet ind i en normal dagligdag, og det synes jeg i og for sig er et af de mest tiltalende træk ved de foranstaltninger, vi har kendt indtil nu.

Men jeg tror, vi får problemer i forbindelse med at definere begrebet nettotilvækst, for der er jo fluktuationer i virksomhedernes beskæftigelse, og vi vil let kunne komme ud for den risiko, at vi støtter ting, som viser sig ved nærmere gennemsyn, og når vi får lagt det hele sammen, ikke at betyde nogen stor tilvækst, men er udtryk for, at vi flytter en beskæftigelse ved at begunstige nogle særligt.

Jeg tror også, det vil vise sig at medføre vanskeligheder, at staten skal ansætte 10 pct. arbejdsløse. Hvis arbejdsmarkedsnævnet ikke kan, skal kommunen give tilbud i egen forvaltning eller egne driftsvirksomheder, og hvis kommunen heller ikke kan, skal amtskommunen. Jeg tror, vi her er inde på noget, som kan blive ganske belastende for en række kommuner trods den refusion i form af mellemkommunal udligning, som er foreslået til 75 pct., fordelt efter indbyggertal.

Men jeg tror, at afgørende for effekten af dette som af andre forslag vil være spørgsmålet om vægringsbestemmelsernes udformning. Det kommer jeg tilbage til. Men centralt omkring forslaget indebærer det, så vidt jeg kan se, en risiko for en større offentlig driftsvirksomhed, en risiko for, at de ansatte bliver i den offentlige drift, at det vil være svært for en kommune, en amtskommune

[Enggaard]

eller staten at afskedige unge, som er uddannet. Man vil finde nogle job, og der vil være mange, som vil have god mulighed for at påpege, at man ved at oprette den driftsvirksomhed, et mekanikerværksted, eller ved, at man selv kan reparere inventaret i institutioner og plejehjem osv., rimeligt kunne beskæftige nogle af dem, som man har uddannet.

Vi kender det allerede, for disse ting er ikke nye; det er jo den verden, vi færdes i i kommunerne til daglig, og hvor vi kan iagttage disse tendenser. Jeg har set i bemærkningerne, at det ikke er hensigten; al ære og respekt for det. Men jeg understreger som min vurdering, at effekten meget nemt, afhængigt af temperament og lyst i den enkelte kommune eller det enkelte amt, kan blive den, jeg har beskrevet, og dette bør ikke føre til, at vi ad denne vej flytter den hidtidige grænse mellem kommunal produktion og det private erhvervslivs opgaver.

Vi har en tradition i Danmark for kommunalfuldmagts fortolkning derhen, at vi ikke med skattekrone i baghånden skal kunne konkurrere imod en virksomhed, som måske har indbetalt de samme skattekrone, og der er en åbenlys risiko i disse år for, at vi flytter nogle pæle i den traditionelle fortolkning af kommunalfuldmagten. Venstre vil gerne advare herimod.

Derfor er dette forslag en blanding af godt og dårligt. Selve det, at vi får nogle unge placeret i virksomheder, kan være godt, hvorimod øget offentlig drift vil være en overordentlig skadelig ting.

Spørgsmålet om jobskabelse, lovforslag nr. L 216, er vel udsprunget af statsministerens tanker ved juletid, og jeg misunder ikke arbejdsministeren, som har skullet omsætte disse tanker i et lovforslag. Der stipuleres her muligheden for statsstøtte til oprettelse af nye arbejdspladser, og vi hørte den socialdemokratiske ordfører give nogle eksempler på, hvad man kunne tænke sig her. Det skal være ting af samfundsmæssig værdi, som ellers ikke vil blive udført. Jeg tror, vi kommer i vanskeligheder, når disse ting skal defineres. Hvad er samfundsmæssig værdi? Hvad ville ellers ikke blive udført? Vi har her at gøre med en glidende overgang mellem begreberne, og afhængigt igen af temperament og ideologisk baggrund vil man kunne lægge mange ting ind her.

Arbejdsmarkedsnævnene er jo skudt ind som en faktor, som afgør ganske mange ting, og det kan da være, at det er nyttigt, at det forholder sig sådan, men jeg har sagt, at vi må dyrke det problem lidt mere og se på selve det principielle i, at arbejdsmarkedsnævnene er tillagt så stærke beføjelser, som de er. Selve det, at et sådant nævn skal godkende kommunale produktions- og afsætningsprojekter, kan jo synes at være en garanti, men jeg tror, man mange steder i disse år har oplevet, at man er kommet under pres lokalt. Hvem vil ikke føle sig under pres, når det drejer sig om beskæftigelse? Det er jo en alvorlig sag. Hvem vil ikke føle sig under pres, når det drejer sig om at lade en grænseflade glide mellem privat virksomhed og offentlig virksomhed, i det øjeblik det oven i købet er ungdomsbeskæftigelse, vi taler om? Derfor registrerer jeg, at der også her ligger et problem uden hensyn til den opbygning, man har foretaget.

Jeg vil gerne spørge arbejdsministeren: hvad er det for særlige tilfælde, arbejdsministeren kan gå ind og træffe afgørelser i? Der er ligesom her lukket en vældig ventil op, så arbejdsministeren kan få sine ting igennem gennem sine særlige beføjelser.

Det er naturligvis et fremskridt, at man med hensyn til løn- og arbejdsvilkår har fastsat 38 kr. 90 øre i timen for unge under 22 år – sådan har jeg læst bemærkningerne – i forbindelse med disse projekter, men jeg tror, at vi for de unge, som har vanskeligt ved at finde beskæftigelse i forhold til deres kompetence og baggrund, når de passerer 18 års grænsen, stadig har brug for at vurdere, om ikke en optrapning af lønnen fra et lavere niveau end det, der her er foreslået, er det, der egentlig skal give beskæftigelsesmulighederne for de unge. Det har mødt stor sympati fra radikal side tidligere ved drøftelser her i salen, og jeg forudser, at der må være muligheder for at komme igennem med noget nok så konstruktivt som dette.

Jeg tror, at de to love bør ses under ét og vurderes også ud fra de parlamentariske muligheder. Spørgsmålet er, om der er et sammenfald mellem dem, der er parate til at støtte lovene, og dem, der er parate til at give den økonomiske dækning i forbindelse med finanslovene for de kommende år. Det er vel et spørgsmål, der navnlig må rettes til forligspartierne, som vel i dette spørgsmål på ny

[Enggaard]

befinder sig i en situation, hvor man ligesom må registrere, at der kan være et adskilt ansvar mellem at beslutte lovene og betale regningen.

Vedrørende lovforslag nr. L 217, reglerne for dagpenge: lad os med nogle eksempler se på, hvad det fører til. Vi ønsker fra venstres side, at afstanden ikke indskrænkes mellem dagpenge og løn. Tværtimod kan der måske være mulighed for at vurdere det den anden vej. Men lad os se ved nogle praktiske regneksempler, hvordan forslaget kommer til at fungere.

Endelig vedrørende VS' forslag: man vil have forstået af, hvad jeg har sagt her, at når det gælder vægringsbestemmelser, mener vi, at tendensen i VS' beslutningsforslag er den modsatte af den, vi tilsigter. Vi må derfor fraråde forslaget.

Fogh Rasmussen (V):

Jeg skal i forlængelse af hr. Enggaards betragtninger kun gøre nogle ganske få bemærkninger om lovforslaget vedrørende uddannelses- og erhvervsvejledning.

Det er sådan, at uddannelses- og erhvervsvejledning er en meget vigtig ting for at få tilvejebragt overensstemmelse mellem de ønsker, som de uddannelsessøgende har, og de behov, som erhvervslivet og samfundet har. Venstre kan derfor også støtte, at der i medfør af dette lovforslag etableres et råd for uddannelses- og erhvervsvejledning. Der er utvivlsomt, som ministeren anfører i begrundelsen for forslaget, et behov for en samordning og en koordinering af den uddannelses- og erhvervsvejledning, som foregår. Vi lægger også, sådan som der er lagt op til i lovforslaget, en betydelig vægt netop på den regionale og den lokale koordinering af vejledningen, som vi har forstået skal bygges op i tilknytning til de lokale arbejdsmarkedsnævn.

Jeg vil godt understrege, at denne lov jo kun er en ramme omkring denne uddannelses- og erhvervsvejledning. Hvorvidt den vil komme til at opfylde sit angivelige formål, vil jo ikke mindst afhænge af, hvilket indhold ministeren putter i den, dvs. de retningslinjer, som udstikkes i medfør af lovbestemmelserne, og her vil jeg godt nævne nogle få punkter, som vi vil interessere os en hel del for også under udvalgsarbejdet.

Vi vil interessere os for, at der ikke hermed opbygges et monopol på uddannelses- og erhvervsvejledning, at der ikke fra dette råd kan udøves censur over for andre producenter af materiale til disse ting. Vi vil også interessere os for, at der ikke, hvad vi egentlig har haft indtryk af har været tilfældet hidtil, sker en favorisering af bestemte uddannelses- og erhvervsstilbud i den vejledning, der gives. Den favorisering, som vi har indtryk af er sket på visse områder, er måske sket ubevidst, men ikke desto mindre er det en ting, vi må tage op.

Vi vil også interessere os for, at erhvervenes repræsentanter i uddannelses- og erhvervsvejledningen får reelt lige muligheder. Det er et positivt indslag i erhvervs- og uddannelsesvejledning, at erhvervenes repræsentanter, repræsentanterne for det praktiske liv, er med til at give denne vejledning, men så er det også vigtigt, at både lønmodtager- og erhvervssiden er repræsenteret på reelt lige vilkår.

Det er alt sammen ting, vi vil interessere os for, og ikke mindst dette sidste punkt, fordi det er en meget vigtig ting i en fornuftig vejledning af de unge, at det netop er repræsentanterne for det praktiske liv, der kommer med og giver et billede af, hvad det vil sige at gå ind i et bestemt erhverv.

Derfor vil netop en udbygning på dette punkt i højere grad kunne være med til at tilvejebringe en overensstemmelse mellem de ønsker og de behov, der måtte være.

Med disse bemærkninger kan vi støtte dette lovforslag.

Grethe Fenger Møller (KF):

Det er jo en meget ubehagelig situation, det danske samfund står i. Den bærer vel næsten præg af håbløshed, også når man ser på de bemærkninger, der er fulgt med lovforslaget.

Den økonomiske krise er stærk, og den er voksende. Arbejdsløsheden er, som det fremgår af bemærkningerne, også stigende, og det siges, at den må ventes at stige yderligere til omkring 230.000–240.000 i gennemsnit for 1981. Men ikke nok med det: regeringen siger også – og den vurdering er jeg enig med regeringen i – at ledighedens karakter forudses forværret, fordi en voksende del af de arbejdsledige er ledige, der har været ledige i

[Grethe Fenger Møller]

en længere periode og derfor er sværere at placere på arbejdsmarkedet.

Hvad der bekymrer os i det konservative folkeparti i meget høj grad, er også de oplysninger, vi har fået om, at ungdomsarbejdsløsheden bare i løbet af 1980 er vokset med 50 pct. og nu nærmer sig de 100.000.

Og så er det vel karakteristisk for den regering, vi har i dag, at man så siger videre i bemærkningerne, at der til trods for en vis bedring af betalingsbalancesituationen fortsat er meget snævre muligheder for en økonomisk politik, der generelt tager sigte på at stimulere beskæftigelsen, og at man derfor må samle kræfterne om en målrettet indsats, der skaber nye arbejdspladser. Noget af det, vi fra konservativ side har bebredt regeringen mange gange, er, at den ikke tager fat på det centrale i problemet: at få lavet en fornuftig økonomisk politik, at få lavet en erhvervsvenlig politik, for det er kun på denne måde, man på længere sigt kan skaffe fuld beskæftigelse eller noget, der tenderer i den retning.

Situationen er alvorlig, og jeg tror, at regeringen erkender det. Men hvad gør regeringen så? Hvad har regeringen gjort?

Ja, statsministeren kom i slutningen af november, var det vist, med nogle ret utraditionelle udtalelser, som vakte stor opmærksomhed i tinget og andre steder. Var dette så oplæg til, at man nu fra regeringens side ville komme med utraditionelle forslag, nye tanker om, hvad vi kunne gøre for at bekæmpe arbejdsløsheden? Vi var mange, der så frem med spænding til arbejdsministerens redegørelse, der kom i februar, og under debatten om den sagde jeg: ja men hvad mon der kommer ud af vores debat? Bliver det endnu en studiekreds, ligesom vi har haft det nogle gange på Marienborg, hvor vi udveksler ideer og siger: ja men det er også forfærdeligt, det hele, eller ville den dag i februar kunne blive et vendepunkt, hvor vi ligesom sagde: o.k., nu tager vi arbejdstøjet på og prøver at finde frem til nogle fornuftige forslag, der kan vende udviklingen den rigtige vej?

Hvad er der så sket siden da? Ja, vi har fået vedtaget 4 aktstykker i finansudvalget. Vi ønskede fra konservativ side ikke, at det skulle ske på den måde, isoleret, men at den samlede drøftelse skulle kunne gå ind i en helhed. Vi stemte imidlertid for forslagene, fordi vi mente, det var vigtigt, at vi fik flere

lære- og praktikpladser og flere uddannelsespladser. Og nu kommer der altså 4 forslag fra regeringens side: fremrykkelse af jobtilbud, især for de unge, jobskabelse, uddannelsesråd og en ændret sammensætning af landsarbejdsnævnet.

Er det så nok? Hvordan virker det egentlig på de 100.000 unge arbejdsløse, vi har? Det, vi nu skal diskutere i folketinget, er en fremrykning af jobtilbudsordningen til 1 år for disse 100.000 unge. Svigter vi de unge? Er det ikke sådan, at der er stadig flere unge i vores samfund, som ikke kan se formålet med det, de bliver sat til? Og hvad er det egentlig, de unge vil? Jeg tror, at de unge vil det, som unge altid har villet, nemlig have en uddannelse, der har værdi, som passer til deres evner, og som kan give dem et livsforløb i deres arbejde. Men hvad er de unges situation? Ja, de unge må i dag føle sig som kasterbold i 1980ernes samfund. Ungdomsarbejdsløsheden truer direkte fra skolen eller fra en uddannelse, og nu er der endda en meget stor risiko for, at mange unge ikke kan komme til studentereksamen i næste uge. Det må give de unge en meget frustrerende oplevelse af, at samfundet ikke gør noget for dem, og at de er kasterbold, fordi vi ikke rigtig kan finde ud af, hvad vi skal gøre. De må føle, at det er os, der har tilrettelagt tingene meget dårligt, at de ikke har mulighed for som tidligere at skifte fra en uddannelse til en anden på de højere uddannelsessteder, og at de ikke har mulighed for at skabe sig tryghed ved at få en uddannelse og kunne få et job bagefter.

For hvad møder der de unge ude i samfundet? Der møder dem en stigende arbejdsløshed, et stigende antal fallitter i virksomhederne, arbejdspladser, der lukker, afskedigelser, der truer, og indskrænkninger; man tør ikke ansætte nyt personale, for det går nok ikke så godt.

Hvor meget håb har egentlig 1980ernes unge? Hvor megen tro har de på, at vi, folketinget, samfundet, kan hjælpe dem, og hvad gør vi for at føre en erhvervs politik, som hjælper de unge? Jeg erkender, at situationen i dag er så dårlig, at man selvfølgelig ikke kan nå at rette op på alting på én gang. Det har vi erkendt i det konservative folkeparti, og det burde regeringen også have erkendt. Jeg tror, vi er mange, der er trætte af alle de taler, der ofte nærmer sig praleri, om,

[Grethe Fenger Møller]

hvad vi vil gøre, og så sker der alligevel ikke noget. Statsministerens tale her i folketinget før jul i forbindelse med afslutningen på finanslovdebatten dannede ingen undtagelse herfra. Den var optimistisk – pågående vil jeg kalde den. Nu skulle der virkelig gøres noget for de ledige.

Arbejdsministeren har også sagt mange gange, at vi kunne gøre det eller det, og så ville det betyde, at tusinder af unge ville kunne komme i arbejde. Men hvilke virkninger har det haft? De unge må have en fornemmelse af, at arbejdsløshedstallene bare stiger, at problemerne bliver voldsommere og voldsommere, og for den unge eller langtidsledige, der ikke kan komme i beskæftigelse, hjælper det måske ikke så meget, at naboens barn er kommet i beskæftigelse eller har fået en plads.

Arbejdsløshedstallene vokser, ligesom mangelen på effektive uddannelsesmuligheder.

Regeringen kan ikke på nogen måde sige, at det er erhvervslivets skyld, at det er gået sådan, for erhvervslivet har, til trods for at man har ført en meget tilbageholdende politik over for erhvervslivet, erklæret sig villig til at gøre en ekstra indsats for at skaffe nye arbejdspladser.

Jeg mener, at der er meget rigtigt og mange gode intentioner i regeringens forslag og også i arbejdsministerens fremsættelsestale, og jeg kan fuldt ud tilslutte mig det, arbejdsministeren siger om, at det er nødvendigt at videreføre forhandlingerne med erhvervslivet og arbejdsmarkedets parter for at opnå bedre tilbud, men jeg må meget stærkt advare regeringen mod at foreslå eller true med tvangsordninger, hvis man ønsker, at virksomhederne skal bruge deres sparsomme kapital til at deltage i generelle finansieringsordninger af uddannelsespladser. Det vil være den sikreste måde at hindre, at erhvervslivets aktive medvirken kommer til at løse denne meget store opgave.

Det konservative folkeparti vil gå imod indførelsen af sådanne tvangsordninger, hvis regeringen skulle tænke sig at komme med forslag herom.

Vi har heller ikke megen tro på de meget ubestemte formuleringer med hensyn til massebemyndigelser. Der hører måske ikke særlig store evner til at fortælle, at de arbejdsløse skal have et job eller et jobtilbud, hvis de

har været ledige i en bestemt periode. Men hvad hjælper dette, hvis jobbet ikke findes? Hvad hjælper det, hvis den private sektor ikke kan klare det? Ja, så kan vi gå til kommunen eller til amtskommunen, men hvad betyder så det? Det betyder, at vi i stigende omfang lægger byrderne, lægger ansvaret over på det offentlige, som hverken har økonomi eller mulighed for at give de unge en uddannelse, der kan give dem det, de har brug for på længere sigt: en placering i det private erhvervsliv.

De indvendinger, der er fremsat af formanden for Kommunernes Landsforening, hr. Thorkild Simonsen, taler deres tydelige sprog om de meget store betænkeligheder, kommunerne nærer ved at få læsset flere opgaver, flere byrder, flere økonomiske opgaver over på sig. Man mener ikke, man er i stand til at klare dem, og jeg tror, at både det private erhvervsliv og kommunerne, i det omfang de kan, ønsker at bidrage til at løse denne opgave.

Jeg tror, det er væsentligt, at vi i stedet for at lave en masse bestemmelser om, hvad den pågældende har ret til osv., prøver at bedømme realistisk, hvad vi kan gennemføre, hvornår vi kan gennemføre det, på hvilken måde, og hvor det er, vi kan placere folk på længere sigt.

Vi er bange for, at det, hvis man havner i en løsning, hvor for mange bliver placeret inden for den offentlige sektor, kommer til at virke konkurrenceforvridende på længere sigt, for der er jo også prognoser, som siger, at dette er et pukkelpå problem, og hvis vi kan klare den indtil midten af 1980'erne, så vender det, og så får vi brug for de veluddannede.

Men hvad så hvis vi har fået placeret disse grupper i den offentlige sektor? Hvor meget værd er de så i betalingsbalanceerhvervene inden for det private arbejdsmarked? Har vi så ikke låst dem fast dér og forhindret den udvikling, som vi egentlig ønsker os alle sammen?

Derfor tror jeg, det er meget vigtigt, at vi tænker os om og laver en fornuftig planlægning, og hvis det drejer sig om effektive og realistiske forslag til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden, har vi fra konservativ side mange gange her i folketingsalen sagt, at det vil vi gerne være med til at drøfte. Vi vil også gerne være med til nogle ordninger,

[Grethe Fenger Møller]

selv om det skulle koste penge, har vi sagt, når bare vi kan være sikre på, at de ligesom virker, og at de også har en langtidseffekt.

Regeringens forslag om jobskabelse har vi ikke meget tilovers for. Vi finder, at det er meget farligt, om man på kommunalt plan begynder at lave kommunale produktioner, der kommer til at konkurrere med de private virksomheder og dermed bare forskubber arbejdsløsheden. Vi mener, at arbejdsløsheden bør bekæmpes ved, at der skabes flere job i det private erhvervsliv, og det er det, der har været udgangspunktet i vores holdning.

Med hensyn til de andre forslag, om ændringer i landsarbejdsnævnets sammensætning, vil vi gå positivt ind i en drøftelse af dette under udvalgsbehandlingen. Vi kan se, at når der skal være et så stort samarbejde med kommunerne, kan det være meget rimeligt, at man også får dem placeret dér, men vi er måske lidt bekymrede over den fremtidige rolle, man har tiltænkt arbejdsmarkedsnævnene; hr. Enggaard var også inde på det i sin ordførertale. Arbejdsmarkedsnævne skal påse i forbindelse med jobskabelsesordningen, at arbejdet er af samfundsmæssig værdi, men hvad vil det sige, og hvem skal bedømme det? Og er det nu rigtigt, at vi nu får de bedste løsninger på den måde? Men det er selvfølgelig klart, at man skal have både det private erhvervsliv og kommunerne med.

Vi er mere bekymrede for den del af regeringens forslag, der taler om pristalsregulering af dagpenge og efterløn. Vi finder måske ikke, at det er det rigtige tidspunkt at komme med dette på nu.

Med hensyn til lovforslaget om oprettelsen af et råd om uddannelses- og erhvervsvejledning må jeg sige, jeg ved ikke, hvor meget det hjælper, men hvis det hjælper, så lad os få det og prøve at bruge det så godt som overhovedet muligt.

Med hensyn til VS' forslag kan jeg sige, at vi fra konservativ side måske synes lige det stik modsatte, at det bør have nogle konsekvenser, hvis man siger nej til et jobtilbud.

Jeg synes ikke, det går for godt med bekæmpelsen af arbejdsløsheden, og jeg tror heller ikke, at regeringen synes det, og når jeg har været kritisk over for regeringens forslag, er det, fordi vi fra konservativ side føler

et meget stort ansvar for, at disse problemer bliver løst.

Vi kan jo som opposition konstatere, at regeringen synes at have mistet troen på sine egne forslag, for nu er man oven i købet holdt op med at beregne de økonomiske konsekvenser af dem og siger i stedet, at det ikke kan lade sig gøre, og vi har jo haft mange andre diskussioner, hvor vi har været uenige om, hvordan efterlønsordningen kom til at fungere, og hvad den ville komme til at koste, men nu siger man: det kan vi ikke rigtig bedømme, for vi ved ikke, hvordan det kommer til at virke.

Regeringens parlamentariske grundlag er i dag meget spinkelt både med hensyn til gennemførelsen af disse forslag og andet. Det burde give regeringen anledning til overvejelse, men det giver også oppositionen og befolkningen nogle problemer, for hvor meget håb kan de unge og de langtidsledige nære til regeringen og til folketinget, hvis ikke man evner at komme med forslag, der ligesom kan bringe udviklingen i den rigtige retning? Derfor synes jeg, det er meget håbløst, at vi i dag diskuterer nogle forslag, hvorom vi kan sige, at der ligger nogle gode intentioner bag ved dem. Det vil jeg medgive regeringen, men hjælper det nok? Det giver også et præg af håbløshed, og jeg mener, at regeringen bør overveje, om ikke den bør tage en alvorlig snak med oppositionen i folketinget om situationen, så vi kan få vendt udviklingen eller tage konsekvensen af den manglende tillid, man åbenbart har til sine egne forslag.

Nymann (FP):

De lovforslag, vi ser her, er jo resultatet af statsministerens tale i Århus. Kommuner og det offentlige skal nu til at beskæftige befolkningen, og det er jo noget nyt, når det skal ske i det omfang. Før var det jo erhvervene, man byggede på, og det var dem, man søgte at opbygge, hvis man skulle have noget arbejde gjort, der skulle være noget mening i både for dem, der arbejdede, og for landet, men sådan er det ikke mere.

Nu skal det offentlige i gang, og der skal laves en masse offentligt bureaukrati af forskellig art. Der er jo næsten ingen grænser for, hvad der skal stilles på benene for at

[Nymann]

kontrollere, administrere og vurdere, hvad der nu skal ske, men det er jo den vej, vi går.

Det offentlige skal jo efterhånden klare alting, og derfor er det klart, at dets indsigt i alle de organer, der er med til at styre arbejdsmarkedet, skal styrkes. Men vi har jo ingen steder set endnu, at det har ført til noget godt. De projekter og de job, der har været hittil, har absolut ikke ført til nogen glæde hverken for samfundet eller for dem, der har været beskæftiget dér. Alle mener jo, at det sådan er noget kunstigt.

Den offentlige administrationskolos vil stadig væk udvides, og man ved ikke, hvor den standser. Det eneste, man ved, er, at der nu skal ansættes et hav i det offentlige, og hvem skal betale det? Der er ikke andre end erhvervene til det.

Hensigten med lovforslagene som helhed falder noget sammen med fremskridtspartiets politik, idet vi i fremskridtspartiet mener, at arbejde skal fremmes og ledighed bekæmpes, og især er det klart, at en ungdomsledighed som den, vi har, skal der gøres alt for at bekæmpe. Men hovedhensigten mener vi jo skulle være reelt arbejde, arbejde med mening i, arbejde ved en produktion, og som kunne indtjene valuta til landet, og som kunne udvikle virksomheder, kort sagt, det man i gamle dage forstod ved arbejde.

Faren ved forslag som dem, vi har her, er, at de har faktisk ingen begyndelse og har faktisk heller ingen ende som sådan. Det er jo noget, der vil blive ved med at rulle, og det vil i længden sikkert ikke ende i kaos, for man vil blive ved med at ofre milliarder på det. At det betyder noget reelt for landet og for dem, der er beskæftiget, er der vel imidlertid kun få der tror på, men det er, ligesom regeringen er kørt så langt ud, at der nu skal ske noget, og så tager man altså dette initiativ.

Der er ingen tvivl om, at når vi nu får kanaliseret alle disse mennesker ind i det offentlige, vil der opstå en hel masse problemer. Der er ingen tvivl om, at der vil komme en væsentlig konkurrenceforvridning, for hvordan skal de virksomheder, der ikke får tilskud, klare sig mellem virksomheder, der får tilskud? Det er da muligt, at de kan prøve at søge, men man må være klar over, at de mennesker, man får stillet til rådighed, er af en betydelig tilfældigere kvalitet, end hvis man selv kan gå hen og tage dem ud. Nogle

er heldige, andre er uheldige, og derfor er der ingen tvivl om, at hele lovkomplekset vil være fyldt med problemer.

Jeg tror også, at det på længere sigt vil blive sådan, at når vi får sluset alle disse mennesker ind i det offentlige, er det, ligesom det offentlige bliver udvidet på en sådan måde, at det skal blive ved med at have så mange rekrutteringer fra arbejdsmarkedet. Jeg tror, at på længere sigt vil der direkte opstå konkurrence mellem de private virksomheder og det offentlige, fordi det arbejde, der forlanges i det offentlige, er jo ikke intenst, det er ikke konkurrencepræget, og det offentlige har ingen økonomiske problemer at kæmpe med som de private virksomheder. Når der derfor kommer et eller andet tvivlstilfælde, tror jeg, at mange, især unge arbejdsløse, når de står over for et valg, hellere går ind på de velbetalte og måske knap så stressende offentlige job, og derfor tror jeg, at der på længere sigt vil være et ganske markant konkurrencemoment, som er yderst farligt.

Ikke mindst når man ser på aflønningen, er det det samme, som man har set hele tiden. Der er jo ingen væsentlig forskel på den mand, der ingenting laver, den mand, der er syg, den mand, der er på job, og den mand, der er på arbejde. Hvis man trækker de almindelige arbejds- og transportudgifter fra, er der næsten ingen forskel, og derfor kan jeg ikke se andet, end at man med denne store acceleration, der sker her, vil man få en endnu større konkurrenceproblematik inden for hele arbejdsmarkedet.

Regeringens tiltro til loven som helhed er jo da også, heldigvis vil jeg sige, i nogen grad begrænset, da der jo allerede er afsat forskellige reguleringstidspunkter i de kommende år, og der er ingen tvivl om, at disse tidspunkter vil blive brugt og udbygget, for det er en jungle, man bevæger sig ind i, som er uvirkelig. Der er intet naturligt i den.

Fremskridtspartiet har i væsentlig grad mistænkt regeringen for ligesom at have opgivet at formindske arbejdsløsheden, og derfor vælger den nu at sminke det hele ved at presse store befolkningsgrupper ind i det offentlige. Hvad de skal gøre, står ikke klart nogen steder; man skal gøre lidt her, man skal gøre lidt dér, og man skal regulere lidt her og presse nogle ind dér, men det kan ikke være måden at føre en erhvervs- og ar-

[Nymann]

bejdspolitik på. Det må være fordrejende, for det er ikke de almindelige konkurrencedygtige kræfter, der har mulighederne. Spørgsmålet er: hvordan bliver man støttet af det offentlige? Det er den offentlige støtte, der betinger, hvor arbejdskraften skal gå hen, og det er ganske unaturligt; derfor vil det være en udvikling, der vil accelerere til ulykke for erhvervene.

Fremskridtspartiet mener, at arbejdsløshedsproblematikken i det væsentlige er selvforskyldt.

Vi er da klar over, at ude i verden er der krise, og vi har energiproblemer. Men når man ser, hvordan politikken har udviklet sig her i landet, må man næsten være klar over, at der må blive et arbejdsløshedskaos, fordi de naturlige aftagere af arbejdskraft, erhvervslivet, efterhånden er manøvreret fuldstændig ud af indgreb og beskatning af forskellig art; deres økonomiske råderum er så begrænset, at der ingen er, der virkelig tør gøre en rigtig indsats mere. Alle er bange for deres økonomi, fordi den beskatning, den inflation og de prisstigninger, vi har, kræver stadig mere og mere likvid kapital af den enkelte. Derfor er der ingen, der tør gå ud i en normal udvidelse, som kræver mere arbejde, og det var netop det, vi skulle have.

Så kan man spørge: hvad har regeringen gjort for at styrke erhvervene? Ja, der er givet tilskud, der er ydet lån, der er givet renteløst, der er givet lånehenstand og mange andre gode ting, men hvornår er alle disse ting givet? Har det været for at hjælpe erhvervene som sådan? Nej, det mener jeg ikke. Det er gjort, for at erhvervene skulle overleve. Mange af erhvervene står stadig væk i denne overlevelselsesproces, og samtidig mener man, at de nu skal kunne opsuge noget arbejdskraft. Ja men det kan de ikke, for de er udmarvet økonomisk, og derfor mener vi, at hvis man vil have en regulær bekæmpelse af arbejdsløsheden, må man hjælpe erhvervene på en eller anden måde, sådan at de selv bliver interesseret i at ekspandere og udvide og derigennem give normale arbejdspladser. Men det er der ingen der tænker på. Nej, det, det drejer sig om, er, at bare vi får noget jobuddannelse eller erhvervsuddannelse eller andre ting, er det i orden. Man tænker overhovedet ikke på, hvor disse mennesker, når de har fået alle disse uddannelser, skal gå hen og få det arbejde, som de kan

bruge denne uddannelse på. Erhvervene eksisterer dårlig mere. Så prøver man at kanalisere dem ind i kommuner, i amter og i staten. Ja men hvad hjælper det? Hvad hjælper det landets valuta, at vi alle sammen går ind i amter og kommuner? Det giver ingen valuta, det giver ingen levestandard. Derfor tror jeg, at hele vores levestandard vil blive ringere og ringere, hvis vi ikke finder en normal udnyttelse af den arbejdskraft, vi har, i de private erhverv og på en måde, så der kan skabes valuta, og så der kan produceres for landets befolkning. Men det tænker man ligesom slet ikke på; bare arbejdskraften kan komme ind i de forskellige offentlige områder, er sagen klart. Men den økonomibaggrund, den økonomi, som hele landet skal leve af, udvandes jo mere og mere, fordi der bliver flere og flere offentligt ansatte, der skal ernæres af et svindende erhvervsliv. Derfor vil vore økonomiske problemer blive større og større, jo længere vi fortsætter ud ad den vej, som vi kører ad nu. Det er galmandskørsel mod afgrunden, hvad arbejdsløshedsproblematikken angår.

Fremskridtspartiet mener, at vi i meget højere grad burde have opmuntret erhvervene, bl.a. ved at lette skatterne lidt både på indkomst og formue. Vi kunne lade være med at indføre så mange bestemmelser for dem; vi har efterhånden fået 2 ting, der martrer store dele af erhvervslivet, og det er sikkerhedsproblematikken og miljøproblematikken. Jeg mener selvfølgelig, det er væsentlige ting, men det kan jo ikke hjælpe, at det betyder en sådan vægt på erhvervene, at de dårlig kan leve med det. Det er da klart, at det med hensyn til både sikkerhed og miljø skal være så godt, som det overhovedet kan lade sig gøre inden for de økonomiske rammer, men det kan jo ikke hjælpe, at man pacer sådan nogle ting frem, så de er ubærlige og gør erhvervene ukonkurrencedygtige, og det er det, der er sket.

Vi mener ikke, at arbejdsmarkedspolitik som sådan er noget, vi kan klare med et lovforslag, der siger, at nu vil vi skabe job af forskellig art. Det kan ikke lade sig gøre, det er noget langsigtet; det er noget, man skal have landets erhvervsliv med på, sådan at alle disse mennesker kan få et naturligt arbejdsområde inden for erhvervslivet, men det har man ikke tænkt på. Nu gennemfører vi en lov, nu skal der være jobtilbud, nu skal

[Nymann]

der ske noget, og så mener man automatisk, at jobbene står rundt omkring. Det gør de også, men det er urealistiske papnæsejob, som ingen baggrund har i virkeligheden. Det bliver en slags arbejdssterapi for de arbejdsløse, og jeg tror, det vil være til skade for både de unge og landet som helhed, at de begynder på et sådant arbejde. Det var naturligt, at de kom ind og fik et normalt arbejdstilhørsforhold, men det kan ikke ske med den arbejdsstruktur, vi har i øjeblikket, fordi den er ødelagt.

Til allersidst vil jeg sige, at vi jo rumler med ØD og OD, og det er lige præcis salt i såret, hvor erhvervslivet vil krybe helt ned: skal vi nu også det dér? Skal tingene nu fratages os også på anden måde? Så længe vi har alle disse ting løbende, har vi ikke en chance for at lave en normal erhvervsarbejdspolitik i dette land. Derfor tror fremskridtspartiet ikke, at dette er måden at løse problemerne på, så vi kan desværre ikke medvirke til noget af det. Jeg beklager.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg vil også gerne komme med nogle generelle bemærkninger, inden jeg går over til de enkelte dele af forslagene.

Ledigheden vokser jo, ved vi. Den økonomiske politik, der føres herinde, ændres ikke. Man formindsker købekraften, man lægger besparelsesrammer på kommunerne herindefra. Der mangler plejehjem, der mangler daginstitutioner. Vi mangler ordentligt uddannet personale til at tage sig af vore svageste, f.eks. de åndssvage. De politiske muligheder for at få overarbejde afspadseret, udvidet ferie, nedsat arbejdstid er ikke til stede hverken her i folketinget eller ude i den del af fagbevægelsen, der bestemmer, hvad der skal forhandles. Det er beklageligt, og det er altså derfor, vi står her og er nødt til at se på nogle lappeløsninger. Jeg skal dog tilføje, at nogle af lapperne er bedre end andre.

Vi synes selvfølgelig generelt, at det er bedre at lave flere uddannelsespladser, og derfor har vi støttet den del af arbejdsministerens beskæftigelsesplan, der er kørt igennem i finansudvalget. Men der er også andre dele, vi ser forholdsvis positivt på, og jeg skal starte med at sige et par ord om jobskabelsesordningen.

Indtil nu er der ikke nogen, der har syntes, at det var nogen god idé. Jeg skal sige, at vi ser forholdsvis positivt på jobskabelsesordningen. Jeg vil godt lige have lov at citere § 1:

»For at fremme beskæftigelsen kan der ydes statsstøtte til oprettelse af nye arbejdspladser. Støtten kan kun gives til arbejde af samfundsmæssig værdi, som ellers ikke ville blive udført.«

Det er jo rigtigt, som det er blevet sagt, at der nok kan puttes nogle ting heri, og der kan vel også puttes nogle ting heri, som jeg måske ikke umiddelbart synes er fornuftige. Generelt synes jeg, at de eksempler, der er anført i bemærkningerne som typiske opgaver, sådan noget som genbrug, forureningsbekæmpelse, isolering, byfornyelse, og jeg kan føje til: miljøforbedring og alternativ energi, vil være ting, som kan komme ind i denne jobskabelsesordning.

Jobskabelsesordningen forudsættes at skabe varige job, idet de, der ansættes under ordningen, ikke skal stå til rådighed for arbejdsformidlingen. Det er i modsætning til dem, der er ansat i kommunale beskæftigelsesprojekter af forskellig slags, hvor man kan ryge ud og ind af systemet. Det synes jeg også er positivt.

Vi anser støtten på 30 kr. pr. time, hvortil yderligere kan komme penge fra kommuner og amter, har jeg forstået, som en slags målrettet støtte, som vi godt vil være med til at kigge nærmere på.

Arbejdsmarkedsnævnene skal godkende de ting, der skal sættes i gang, men der er jo da også indføjet en bestemmelse, der giver arbejdsministeren mulighed for at imødekomme ansøgninger, som arbejdsmarkedsnævnene har afvist. Det vil rent faktisk sige, at der er mulighed for at prøve arbejdsmarkedsnævnenes afgørelser. Det vil jeg godt sige til dem, der har været forholdsvis bekymret over, hvor meget magt arbejdsmarkedsnævnene nu kan påtage sig.

Der er selvfølgelig nogle uklare ting i denne sag, hvilket kræver, at vi ser nærmere på det under udvalgsarbejdet, men som vi i SF ser det, synes vi, at der dels gives nogle muligheder for kommunal produktion – det er der flere der har været inde på, de er bange for det, det er vi ikke – dels gives der muligheder for, at foreninger af forskellig slags, brancheforeninger, fagbevægelsen osv., kan

[Lilli Gyldenkilde]

gå ind i det her og komme med forslag til arbejde, der kan sættes i gang. Jeg skal heller ikke undlade at pege på, at ordningen måske også kan bruges af produktionskollektiver af forskellig slags.

At ordningen måske også kan bruges og misbruges af private arbejdsgivere, så de får tilskud til ting, de alligevel ville sætte i gang, tror jeg ikke vi kan udelukke. Det vil vi godt bore en lille smule i. Alligevel mener vi, at jobskabelsesordningen ikke skal afvises, ikke mindst fordi det er det eneste nye i det, der ligger her, og det er en tankegang, som ikke er os fremmed, og derfor vil vi meget gerne være med til at se nærmere på den ordning, der er skitseret her.

Med hensyn til jobtilbudsordningen skal jeg sige, at i SF finder vi det selvfølgelig udmærket, at alle hurtigst muligt får et jobtilbud. Fuld beskæftigelse er vel målet for os alle – det er målet for SF i hvert fald. Men det må bare ikke betyde, at vi laver en ordning, der fører til afkorting i den periode, man kan modtage understøttelse. Vi har altså en arbejdsløshedslov, der siger, at man kan modtage understøttelse en vis tid, og så skal vi ikke lave andre ordninger, der modvirker dette.

Erfaringerne viser, at der egentlig ikke har været særlig interesse fra det private erhvervslivs side med hensyn til disse ordninger, og derfor skal jeg ikke påstå, at ordningerne har været brugt eller misbrugt af det private erhvervsliv. Det offentlige har skullet skaffe hovedparten af jobbene, og den sidste undersøgelse, vi har fået, beskæftigelsesundersøgelsen fra Odense, siger, at det har drejet sig om 90 pct. af jobbene. Det vil sige, at det private erhvervsliv er kommet med tilbud om at tage de 10 pct.

Når man ser, at det er det offentlige, der skal tage de 90 pct., så er der faktisk det tilbage, at der kun bliver tale om en flytning fra den ene kasse til den anden inden for det offentlige. Derfor synes vi, at man lige så godt kunne bruge disse penge til noget andet, til at lave nogle ordentlige job. I øvrigt opnås der den velkendte gøgeungeeffekt, hvor de svageste skubbes ud i mørket, fordi der selvfølgelig ifølge sagens natur ikke kan anvises ufaglærte til faglærtes job, men kun kan anvises den modsatte vej: faglærte, både bogligt og manuelt fagligt uddannede folk, kan anvises til ufaglærte kvinders og ufaglærte

mænds områder, og det er præcis på de områder, ledigheden er størst. Derfor siger jeg, at vi får denne gøgeungeeffekt, og det er ikke ønskværdigt.

Når man ser disse ting i sammenhæng med de besparelsesrammer, flertallet herinde har lagt på kommunerne, så virker fremrykningen her meningsløs. Der ville være meget mere mening i at ansætte folk på normale vilkår med f. eks. en refusionsordning, som vi kender det fra hjemmehjælperordningen. Vi er ikke tilhængere af jobtilbudsordningen. Vi finder, at disse penge kunne gøre mere gavn andre steder, måske inden for de almindelige uddannelser, måske inden for ungdomsgarantiordningen, som vi ved er i svære vanskeligheder for tiden.

Om lovforslag nr. L 217 skal jeg sige, at styrkelsen af landsarbejdsnævnet og arbejdsmarkedsnævnene ved, at man indsætter kommunal repræsentation, har vi ikke noget imod. Jeg havde lejlighed til at kommentere dette, da vi behandlede beskæftigelsesredegørelsen, og påpegede, at jeg fandt egentlig, at det var meget godt, hvis kommunerne kom ind dér, fordi de jo må påtage sig mere og mere af beskæftigelsen. Men jeg må også pege på, at vi jo skal passe på, at beslutningsretten på en række områder ikke tages fra kommuner og amter og måske folketing og lægges over til arbejdsmarkedsnævnene og landsarbejdsnævnet.

Reguleringen af efterløn og dagpenge kan vi naturligvis tilslutte os, det er et af punkterne her. I den forbindelse vil jeg godt spørge arbejdsministeren, om ikke tiden er inde til at se lidt på efterlønsordningen, når nu vi alligevel har fat i den, ikke mindst den laveste sats. Sagen er, at de efterlønsmodtagere, der er på den laveste sats, står i en meget dårlig situation. De får faktisk mindre, end folkepensionister får, fordi folkepensionister har visse, skal vi kalde det frynsegoder. I øvrigt ville dette forslag bedre kunne gå ind i en beskæftigelsesmæssig problematik, hvis man havde sagt, at nu nedsætter vi alderen for at kunne gå på efterløn til 55 år. Jeg ved, at der er mange, der gerne ville over på ordningen, og det ville give plads for flere unge. Det er jo altså ikke aktuelt i forslaget, men det er noget, jeg i hvert fald vil give som et bud på, at det skulle vi tage fat i.

Det sidste punkt i dette forslag, § 1, nr. 5, hænger sammen med jobtilbudsordningen,

[Lilli Gyldenkilde]

som vi ikke støtter, og derfor kan vi naturligvis heller ikke gå ind for det punkt.

Med hensyn til lovforslaget om uddannelses- og erhvervsvejledning skal jeg sige, at vi godt vil se lidt nærmere på det i udvalget. Ved tidligere lejligheder har jeg været inde på mængden af den brede vifte af vejledere, der findes i dag. Sidst har jeg været inde på det i forbindelse med vikarordningsforslaget. Jeg synes, det er godt, vi har denne brede vifte; men lidt samling på det, så de unge nemmere kan finde rundt i det, er sikkert udmærket. Det tror vi, og derfor vil vi godt være med til at se på disse ting i udvalget. Vi tror, det er godt, at vi får en samordning på det. På den anden side må vi sige, at der stadig væk skal være gode muligheder for at betjene den enkelte individuelt. Vi skal være opmærksom på, at vi ikke bare skal spore de unge mennesker hen, hvor vi teknokratisk set finder, at de hører hjemme i den givne situation. De må stadig væk selv have stor indflydelse på, hvad de vil beskæftige sig med.

Jeg skal sige om VS' beslutningsforslag, nr. B 108, at arbejdsløse ikke er marionetter, man sådan uden videre kan flytte rundt med efter forgodtbefindende. Jeg deler den frygt, VS har, for, at det er det, der ligger i jobtilbudsordningen; så jeg er ikke uenig i det. Det ville derfor være helt fint, om vi via dette forslag kunne sikre, at det ikke sker. SF er enig i intentionerne i dette forslag. Jeg har tidligere sagt, at arbejdsløshedsloven giver ret til understøttelse i lang tid. Jobtilbudsordningen bør ikke kunne afkorte denne periode. Vi kan derfor sige, at vi godt vil være med til at kigge på dette forslag i udvalget. Vi kan medvirke til forslagens gennemførelse.

Jeg skal dog lige sige, at der heri ikke fra vores side ligger noget slet skjult mistillidsvotum til det arbejde, der bliver lavet af fagbevægelsens medlemmer ude i A-kasserne. Jeg tror, det var socialdemokratiets ordfører, der var inde på, at det mente man at dette forslag var udtryk for. Jeg vil pointere, at det finder jeg ikke det er udtryk for. Jeg finder, at de laver et udmærket, fornuftigt, godt og solidt arbejde ude i kasserne.

Jeg vil godt lige benytte lejligheden til at gøre et par bemærkninger til bl. a. venstres ordfører, som holdt, synes jeg, en smuk og rigtig tale om ungdomsarbejdsløsheden, at det er noget forfærdelig noget, at vi har den store ungdomsarbejdsløshed. Men jeg be-

mærkede også, hvad det ligesom gled over i. Det gled over i, at man frygtede, at hvis vi fik lavet noget, der lignede denne jobskabelsesordning, så ville der nok ske det, at kommunerne ville begynde på en direkte produktion for at kunne tilbyde beskæftigelse til de unge, og det måtte de sandelig ikke, for den del er der nogle andre der tager sig af, og det er det private erhvervsliv. Må jeg sige til hr. Enggaard, at det viser med al ønskelig tydelighed, at det, det her handler om for venstres vedkommende, altså ikke er at skabe nogle job til de unge mennesker, så de kan komme i arbejde. Det er at sikre, at der ikke sker nogen glidning af grænserne for, hvem der må hvad i dette samfund. Jeg synes, det var meget fint, at vi fik det ganske klart frem.

Den konservative ordfører, fru Grethe Fenger Møller, holdt samme tale og sagde på et tidspunkt: hvor meget håb og hvor megen tro har de unge egentlig på, at vi kan finde noget arbejde og få noget i gang for dem? Det kan jeg godt forstå at de ikke har, hvis de lytter til de debatter, vi har herinde, hvor det hele tiden handler om at holde sig i de fastlåste positioner. Hvad er det, den borgerlige fløj her har sagt? Fremskridtspartiet, konservative og venstre har sagt: der må ikke ske nogen gliden; det, I skal sørge for, er, at vi skal pumpe nogle flere milliarder over i erhvervslivet i støtte eller i generelle ordninger, sådan at det kan få bedre vilkår. Ja men det private erhvervsliv har ikke indtil nu vist, at det kan klare disse ting, så jeg ved ikke, hvor den optimisme kommer fra, at det lige pludselig skulle kunne begynde på det, til trods for at det har fået et milliardbeløb i tilskud i og med, at dyrtidsportioner er blevet frataget lønmodtagerne og indefrosset, og hvad ved jeg.

Jeg skal heller ikke undlade at sige til fru Grethe Fenger Møller, at jeg bemærkede hende sige: vi skal ikke true med tvangsordninger over for de arbejdsgivere, der ikke vil sætte de unge i lære- og praktikforhold. Et øjeblik efter sagde fru Grethe Fenger Møller: der skal selvfølgelig være sanktioner over for de arbejdsløse, der ikke vil modtage de job, de bliver tilbudt. Det siger vist med rene ord, hvad det er for en holdning, man har til disse ting.

Dræbye (RV):

[Dræbøje]

I forhold til arbejdsministerens redegørelse fra februar indeholder de lovforslag, som er til behandling i dag, en mere konkret udmøntning af regeringens beskæftigelsespolitik. Inden jeg går over til at behandle de enkelte forslag, skal jeg prøve at summere op, hvad vi har draget af konklusioner af den generelle debat om arbejdsløshed og beskæftigelsespolitik, som har været ført dels i forbindelse med beskæftigelsesredegørelsen, dels i perioden siden da.

Vi mener, at en beskæftigelsesfremmende politik først og fremmest skal baseres på, at der i den samlede økonomiske politik lægges vægt på at fremme en erhvervsudvikling på de mange områder, hvor den trods ugunstige internationale vilkår er mulig.

For det andet skal vi udvikle arbejdsmarkedspolitikken, så formidlingsindsats, omskolingsindsats og efteruddannelse giver de bedst mulige betingelser for, at man kan få beskæftigelse i gang på grundlag af de arbejdsmuligheder, der er i samfundet.

For det tredje skal vi sikre, at vi i det samlede uddannelsesmønster tilgodeser mulighederne for udvikling, ikke mindst på lang sigt. Jeg skal måske i den forbindelse føje til, at vi kan finde en række stivheder i det eksisterende uddannelsessystem, som ikke spiller sammen med ønsket om at få en fleksibel udvikling. Vi har støttet de forslag om uddannelsesforanstaltninger, der som led i beskæftigelsespolitikken er blevet behandlet i finansudvalget. Men jeg vil godt understrege, at de ikke er tilstrækkelige, og at der fortsat må arbejdes med uddannelsessystemet for at sikre, at vi kan udnytte de beskæftigelsesmuligheder, der ligger på områder, hvor der er en ret så stor udvikling i gang teknologisk og samfundsmæssigt. For at det ikke blot skal være helt uforpligtende ord, skal jeg bare pege på, at der formentlig både på energiområdet og EDB-området vil være behov for arbejdskraft. Der er situationer, hvor vores uddannelsessystem og uddannelseskapacitet i øjeblikket ikke følger med.

Det fjerde punkt, vi vil konkludere, er, at der selvfølgelig også er behov for en mere målrettet beskæftigelsesfremmende indsats inden for det område, vi behandler i dag.

Inden jeg går over til en konkret behandling af forslagene, skal jeg lige understrege nogle væsentlige enkelttræk ved arbejdsløsheden, ud over at den har været stigende.

Vi har fået flere langvarigt ledige. Vi har fået flere ungdomsarbejdsløse, ja, på det allersidste har vi oplevet noget, der næsten kan karakteriseres som en dramatisk udvikling på dette område. Vi ved, at der er mange kvinder, der er arbejdsløse, og vi ved, at de samlede konsekvenser af arbejdsløsheden både for samfundet og for den enkelte bliver stadig mere alvorlige. Derfor er det vigtigt, at beskæftigelsespolitikken tager disse fundamentale ting som udgangspunkt for det, der foretages.

Vedrørende nr. L 221, som omhandler fremrykningen af jobtilbuddene, og som er det første af regeringsforslagene, jeg skal kommentere, skal jeg understrege, at det radikale venstre igennem de senere år har fremhævet som et meget vigtigt led i en beskæftigelsesfremmende politik, at vi fik givet tilbud om job på et tidligere tidspunkt. Efter vores opfattelse er en fremrykning af jobtilbuddene en forudsætning for, at vi kan få mindsket nogle af de alvorlige konsekvenser af arbejdsløsheden.

Allerede ved behandlingen af beskæftigelsesredegørelsen pegede mit partis ordfører, hr. Bolvig, på, at der er administrative vanskeligheder ved en hurtig nedsættelse af den tid, der går, inden man tilbydes job. Det er et forhold, som er blevet understreget af de forhandlinger, arbejdsministeren har haft med kommunerne om dette lovforslag. Men selv om der er administrative vanskeligheder, er det vores opfattelse, at vi skal nå frem til tidligere tilbud, ikke alene til de unge arbejdsløse, hvad forslaget her går ud på, men til alle. Det er rigtigt, at de administrative konsekvenser bl. a. ville være, at antallet af dem, der i 1982 skulle have et fremrykket jobtilbud, ville blive meget stort, hvis ikke man begrænsede det. Men vi må ikke blive hængende i disse administrative betænkeligheder. Vi mener, at fremrykningen er vigtig. Vi har sagt ja til, at den i første omgang skal omfatte unge under 25 år, og jeg vil godt slå en streg under »i første omgang«.

Forslag nr. L 216 om jobskabelse har jo været genstand for nogen debat allerede inden dets fremsættelse. Jeg skal her indlede med at understrege, at vi er enige med regeringen i, at udgangspunktet må være, at den stadig stigende passive udbetaling af understøttelse er et spørgsmål, vi skal have gjort noget ved, og at vi derfor bliver nødt til at

[Dræbte]

overveje utraditionelle metoder til så at sige at få genanvendt arbejdsløshedsdagpenge-midlerne.

Vi er også enige med regeringen i det, som bl. a. fremgår af arbejdsministerens fremsættelsestale, at det, der skal gøres til hovedmål, må være oprettelse af arbejdspladser uden for den offentlige sektor. En sådan enighed kan til gengæld også danne grundlag for en uenighed, og det er det også blevet til i det konkrete spørgsmål. Vi har derfor ikke på forhånd kunnet tilslutte os regeringens forslag. Vores indvendinger har været koncentreret om 3 hovedpunkter.

For det første betyder det meget brede sigte med ordningen med jobskabelse, at der er en betydelig risiko for, at vi ikke får gjort tilstrækkeligt ved ungdomsarbejdsløsheden. Det er et alvorligt problem, når den øjeblikkelige tendens er, at arbejdsløsheden for unge er den, der stiger stærkest. Specielt alvorligt for indsatsen mod ungdomsarbejdsløsheden er det, at der i jobskabelsesordningen alene tales om løntilskud, hvilket vil begrænse den indsats, man gør på ungdomsarbejdsløshedsområdet, til egentlig jobskabelse fremfor de forskellige kombinationer af jobtilbud, uddannelse og jobtræning, som må være en væsentlig del af indsatsen mod ungdomsarbejdsløsheden. Jeg synes, det har været lidt beklageligt og skuffende at konstatere, at der ikke i regeringsforslaget eller i bemærkningerne til det er anvendt mange ord og mange kræfter på at beskæftige sig med kombinationen af arbejde, uddannelse og jobtræning.

For det andet mener vi, at det er et problem, at administrationen af ordningen lægges over på arbejdsmarkedsnævnene. Vi er betænkelige, grænsende til at være imod, af flere grunde. Vi finder, at det er bevillingsretligt betænkeligt, at statslige midler i en milliardstørrelsesorden skal administreres af arbejdsmarkedsnævnene, som jo ikke kan siges at være underlagt et egentligt ministeransvar.

Desuden skal vi ikke skjule, at vi har en hel del tvivl om, hvorvidt det virkelig er muligt at få arbejdsmarkedsnævnene til at fungere som de dynamiske, fantasifulde instrumenter, der er behov for, hvis vi skal få bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden sat i højsædet. Vi nærer den frygt, at der ikke kommer noget ud af det hele ved at anvende den administrationsform, som er foreslået af regeringen.

For det tredje betyder den uklare ansvarsfordeling imellem kommuner og arbejdsmarkedsnævn, imellem den hidtidige lov om beskæftigelsesfremmende foranstaltninger for unge, lov nr. 488 af 14. september 1977, og det nye lovforslag, at vi løber en risiko for, at de i forvejen meget store problemer med administrationen og koordination af administrationen netop omkring bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden bliver øget. Vi ved, at vi har for mange instanser, for uklar en ansvarsfordeling, og at der derfor ikke er behov for yderligere knopskydning i denne retning. Derfor er vi betænkelige ved den administrative løsning, regeringen har valgt med jobskabelseslovforslaget.

Så skal jeg måske også gøre den bemærkning vedrørende kommunernes indsats, specielt i forhold til ungdomsarbejdsløsheden, at der sker både formelle og reelle stramminger i forhold til tidligere i retning af, at deres indsats skal egentligt godkendes og egentligt bevilges via arbejdsmarkedsnævnene.

Vi vil specielt med hensyn til lovforslaget om jobskabelse under udvalgsarbejdet gøre meget ud af at få klarlagt den usikkerhed, vi har peget på, men jeg skal i betragtning af de forholdsvis kritiske bemærkninger understrege det, jeg indledte med at sige, at vi jo altså er enige om udgangspunktet. Jeg skal måske yderligere føje til, at det ikke er sådan netop på dette punkt, at vi alene siger, at dette ikke er godt nok. Vi har også præsenteret et alternativ, som vi mener kunne løse de problemer, som eksisterer i forhold til det lovforslag, regeringen har fremsat. Vi håber, at regeringen vil tage udgangspunkt i de kritiske bemærkninger, som både direkte og indirekte er udtrykt i dette alternativ, til at få ændret lovforslaget om jobskabelse.

Jeg skal så knytte nogle bemærkninger til lovforslag nr. L 217 om ændring af lov om arbejdsformidling m.v. Det skal blive meget kort.

Vi er tilfredse med, at der for landsarbejdsmarkedsnævnets vedkommende sker en tilfordering af de kommunale organisationer, således at man på dette niveau får en bedre koordinationsmulighed, end man har haft tidligere. Jeg skal kun forsigtigt sige, at det synes der at være behov for. Til gengæld er vi ikke overvældende imponerede af den ændring af situationen, der skabes ved, at man i stedet for at have så at sige 3 gange 5 med-

[Dræbøje]

lemmer af de lokale arbejdsmarkedsnævne nu får 3 gange 6. Vi har svært ved at se, at denne ændring egentlig betyder nogen styrkelse af det kommunale niveau. Den skal man lede meget efter for at finde.

Jeg skal på hr. Bolvigs vegne som ordfører vedrørende lovforslag nr. L 218 gøre nogle bemærkninger om forslaget om uddannelses- og erhvervsvejledning.

Vi kan støtte forslaget. Med det stærkt stigende behov for erhvervsvejledning for de unge er tiden kommet til at modernisere den gældende lov, der er fra 1961. Det erhvervsvejledningsråd, som blev nedsat dengang, har arbejdet godt, men de opgaver, det står over for, er både anderledes og mere omfattende i dag. Især inden for undervisningssektoren har der udviklet sig en række forskellige vejledningsordninger, så der nu er behov for en koordination. Der har været en tendens til, at de forskellige vejledergrupper arbejdede for sig selv i båse, hvorfor det er en vigtig opgave for det nye, bredt sammensatte råd at forstærke det arbejde, som det eksisterende råd har påbegyndt, med at samle forskellige grupper, så man kender til hinandens problemer. Skolevejlederne skal være i kontakt med erhvervsskolevejlederne, og begge må være i nært samarbejde med arbejdsformidlingens erhvervsvejledere. Jeg tror, det er vigtigt, at vejledningen er arbejdsministerens område, men det er oplagt, som det også fremhæves i forslaget, at undervisningsministeriet skal inddrages.

Vi finder rådets sammensætning fornuftig. Det må være rigtigt, at kommuner og amtskommuner med deres større engagement i ledighedsbekæmpelsen får plads i rådet. Vi er også tilfredse med, at Danske Kvinders Nationalråd får en repræsentant. Men man skulle måske overveje, om ikke Dansk Ungdoms Fællesråd også burde være repræsenteret i rådet, eftersom det netop er de unge og kvinderne, der er særligt udsatte for arbejdsløsheden.

Vi finder det også rigtigt, at der nedsættes lokale kontaktgrupper. Vi ved, at effektiviteten af disse grupper, som øjeblikkelig må gå i gang med at skaffe flere lære- og praktikpladser, afhænger meget af arbejdsmarkedsnævnene. For at kunne følge det lokale arbejde og for at kunne få gode råd og ideer vil vi anbefale ministeren at sikre, at de lokale kontaktgrupper gennem nævnene forplig-

tes til at give rådet for uddannelses- og erhvervsvejledning en årlig beretning.

Endelig skal jeg om VS' forslag til folketingsbeslutning blot sige, at det vil være velkendt, at vi ikke er enige i forslaget.

Arne Melchior (CD):

Det var en sorgfuld og temmelig deprimeret arbejdsminister, vi så på TV-skærmen forleden dag på nogle billeder, der var optaget ved den pressekonference, hvor arbejdsministeren for offentligheden fremlagde nogle af de forslag, der er til behandling i dag. Ja, han var tilmed indigneret over for personer, partier, kredse, som ikke kunne se perspektiverne i alt, hvad han laver.

Jeg skal medgive, at arbejdsministeren laver meget, og hverken hans motivers renhed eller hans bestræbelsers talentfuldhed sætter CD noget spørgsmålstegn ved generelt set. Derfor synes jeg, det er synd, at han skal være i den stemning, selv om omfanget af de problemer, som hører under hans ressort, er store nok til at begrunde megen bekymring, ingen tvivl om det.

For mit eget partis vedkommende vil jeg gerne melde hus forbi. Vi føler, at vi i et i øvrigt godt og tillidsfuldt samarbejde i en lang årrække har bakket både denne minister og den regering, han er medlem af, op, når det gælder om – ikke at afskaffe arbejdsløsheden, som vi jo, som det vist efterhånden er sivet ud til alle, er det eneste parti der ikke har lovet at kunne afskaffe, men bekæmpelsen af den, begrænsningen af den og at gøre forholdene for dem, den alligevel rammer, så tålelige som muligt. Vi vil ikke, fordi vi indimellem forbeholder os vore egne ideer og forslag og en vis skepsis over for nogle af de ting, der foreslås, indrulleres blandt dem, som stiller sig negativt an over for arbejdsministerens bestræbelser.

Også i dag har jeg relativt mest godt at kunne meddele ham. Dels har CD stemt for de aktstykker, som ganske vist for hovedsagens vedkommende hører under undervisningsministerens ressort, men som dog har med bekæmpelse af ungdomsledighed at gøre, og det er, som flere ordførere har været inde på, jo en bid på en halv milliard kroner, dels kan jeg om flertallet af de forslag, der ligger til behandling i denne bunke, og også med hensyn til det store antal af job, det dre-

[Arne Melchior]

jer sig om, meddele og melde, at CD er positiv. Det drejer sig om lovforslag nr. L 217, og det drejer sig om lovforslag nr. L 218 og tilmed om lovforslag nr. L 221.

Jeg har ikke tid til at gå i enkeltheder om dem alle sammen, men vil kun om lovforslag nr. L 221 om arbejdstilbud til ledige sige, at vi selvfølgelig er med ud fra nogle mere principielle betragtninger, som jeg straks skal komme ind på. Her vil jeg med det samme anmelde den skepsis, at vi ikke har alt for gode erfaringer med varigheden af de job, der på den måde bliver skabt. De pågældende bliver alt for ofte hurtigt ledige igen. Der er ligesom tale om en ind- og udslusning, en svingdørsagtig manøvre, som er god, så længe den varer, men som bestandig trænger sig yderligere på til nye foranstaltninger. Men selvfølgelig er vi med. Og hvorfor er vi med i disse principielle betragtninger? Det er, fordi CD, ligesom jeg er overbevist om at alle partier i denne sag er det, selvfølgelig vil medvirke til alle muligheder for at skabe arbejde, for at begrænse ledigheden, og for alt i verden vil vi ikke komme for skade at hindre bestemmelser og aktiviteter, der blot har spæde muligheder i sig for at skabe i det mindste nogle job. Derfor det positive, som er sagt hidtil.

Jeg skal så i al væsentlighed koncentrere mig om forslag til lov om jobskabelse, lovforslag nr. L 216, som er det nyeste i sin konstruktion, og som, selv om det kun angår ca. 15.000 af de ca. 75.000 job, arbejdsministeren med denne lov bunke håber at kunne kreere, er det forslag, han selv har lagt mest vægt på som det perspektivrige i de tanker, han selv og regeringen og mange andre har gjort sig.

Vi er vældig skeptiske over for lov om jobskabelse. Alene navnet »jobskabelse« bringer selve skabelsen, ikke sandt, i erindring, med alle niveauforskelle i ære. Der var jo altså en, som sagde: »Det blive lys«, og så blev det lys, og så skulle det blive en hel masse, og det blev det også. Jeg er bange for, at det her adskillige gange vil blive aften og morgen, at der vil gå én dag, at der vil gå én måned, at der vil gå halve år, uden at der egentlig er skabt noget nyt og noget værdifuldt og noget varigt.

Fru Lilli Gyldenkilde citerede § 1, og den indeholder jo allerede al frygten og alle forbeholdene. Det taler om arbejdspladser, som

ellers ikke vil blive oprettet, eller arbejde, som ellers ikke ville blive udført. Ja, det lyder kønt og dejligt. Når man ser i bemærkningerne til § 1, så finder man ikke nogen forklaring på det, vi ofte undervejs har spurgt om: hvordan vil man sikre sig, at de er nye? Hvordan vil man sikre sig, at der ikke er tale om udslusning af arbejdskraft den ene dag og indslusning nogle uger og måneder efter, fordi der nu er bundet 30 kr. i timen, altså cirka halvdelen af en god time-løn, til det job? Og værre endnu bliver det naturligvis, hvis det drejer sig om en ren omplaceing af job, ikke bare fra privatsektoren til privatsektoren, men også fra privatsektoren til den offentlige sektor.

Fru Lilli Gyldenkilde talte om, at venstres og konservatives ordførere havde vist frygt for glidning af grænser på det danske arbejdsmarked. Det er jeg slet ikke enig med fru Lilli Gyldenkilde i. Det, jeg har forstået venstres og konservatives ordførere var nervøse for, var, hvad nettovirkningen bliver. Det hjælper jo ikke, at der lægges nogle flere job over til kommunerne, hvis det bare er aktiviteter, der nedlægges i den private sektor, ikke fordi den ene i denne forbindelse skal gøres mere rigtig end den anden, men det er nettovirkningen, jeg i hvert fald føler meget stor bekymring over.

Der er en indbygget fristelse til omgæelse, nemlig ved at en arbejdsgiver sluser folk ud, opsiger dem, og nogen tid efter ansætter dem igen. Dette være ikke sagt som en mistænkeliggørelse af mennesker, der ansætter medarbejdere, men det er en gammel både moralsk og pædagogisk regel, at man ikke må lovgive på en sådan måde, at man frister menneskene stærkt til at omgå den bestemmelse, man just har indført.

Det andet, der trænger sig på ved læsning af § 1, er spørgsmålet om, at det skal være af samfundsmæssig værdi. Heller ikke her kan man ved læsning af bemærkningerne til denne paragraf finde ud af, hvordan man egentlig sikrer sig, at det er af samfundsmæssig værdi. Jeg har en mægtig god idé, som jeg vil benytte denne lejlighed til at luften, og det er noget, der hedder en Storebæltsbro. Den vil være af blivende samfundsmæssig værdi, og det er en aktivitet, der ellers ikke vil blive udført. Lad os sætte den i gang. Hvis jeg var arbejdsminister, så ville jeg sætte den meget højt på min ønskeseddel.

[Arne Melchior]

Ministeren siger, at ordningen vil blive statsfinansielt neutral, fordi han mener, at de tilskud, vi skal yde, spares gennem færre dagpenge etc. Ja men det er netop kun under forudsætning af, at det er nye job, og da ministeren ikke anviser nogen mulighed for at garantere noget sådant, er det altså en forudsætning for denne neutralitet, som jeg ikke tror det er muligt at opfylde. Jeg føler, at det er nogle unaturlige job. Det er noget, man ligesom vil tage ved hårrødderne og hive op af tryllekassen. Vi tror, som andre ordførere har været inde på det, at der er stor fare for konkurrenceforvridning, som altså, når netto-virkningen af antallet af job udebliver, er totalt meningsløs. Vi er bange for, at der kommer en hel del overflødige arbejder ud af det, selv hvis denne konkurrenceforvridning og denne omflytning af arbejdskraft ikke finder sted.

Faktisk sagde hr. Nymann et ord, som jeg synes er temmelig dækkende. Han talte om, at denne bestræbelse ligesom »sminker« vore anstrengelser. Det får det til at se ud af noget, hvor det ikke er sandsynligt, at det overhovedet er til stede. Faren ved denne lovgivning er, at vi ligesom kan lulle os ind i, at nu har vi gjort noget. Vi har fundet på noget, og vi har virkelig givet et håb, og det er jeg bange for er et fåfængt håb.

Hvis jeg var arbejdsminister, ville jeg bære mig noget anderledes ad på disse områder. Jeg ville for det første styrke arbejdsformidlingen noget så gevaldigt, ikke blot i antallet af medarbejdere, men også i arten af medarbejdere. Jeg ville sørge for nogle hurtige uddannelser, idet jeg ville søge at appellere til folk med gode forudsætninger. Jeg tænker mig to af flere mulige kategorier: folk med en skolelæreruddannelse, som ville være særdeles egnede, naturligvis med fornøden efteruddannelse, og mennesker fra det private erhvervslivs personalesektor, som arbejdsformidlingen i høj grad trænger til at få en indsprøjtning af. Det var noget, jeg ville gøre.

Så ville jeg præmiere privat arbejdsansøgning af enhver art. Jeg ville skippe alle gamle fordomme og sige, at enhver person eller enhver organisation, som kan sætte nogen i arbejde – i øvrigt under overholdelse af landets love og indgåede overenskomster, det siger sig selv – dermed gør et samfundsgavnligt arbejde, som jeg som arbejdsminister ikke kunne vurdere højt nok.

Så ville jeg dunke på dørene hos regeringens økonomiske ministre for at få dem til at bevæge socialdemokratiet og statsministeren til så at sige at bide hovedet af al skam og skaffe et erhvervsdynamisk, helst et dramatisk, positivt erhvervs- og investeringsklima, ikke for at forgylde nogle, der i forvejen måtte være forsølvede, ikke for at presse gåseleverpostej eller laksemad ned i i forvejen mætte halse – selv rige mennesker kan altså kun spise sig mæt tre gange om dagen – men simpelt hen fordi det, der tjenes i erhvervslivet, investeres i arbejdspladser. Derfor må vi, da vi jo har forsøgt næsten alt det øvrige, for en tid anerkende, at erhvervsfremme er beskæftigelsesfremme, og derfor må vi tage en prøveperiode à la den, man tog omkring 1958–59, hvor man ved nogle netop dramatisk og dynamisk forbedrede afskrivningsmuligheder satte et sådant skub i erhvervslivet, at det virkelig battede noget, også for beskæftigelsen og for eksporten.

Endelig ville jeg altså sætte Storebæltsbroen højt på mit program, og så ville jeg stræbe efter at blive landets mest populære person. Må jeg i al ubeskedenhed sige, at jeg har gjort mit igennem årene til at popularisere arbejdsministeren og hans funktion. Det, han gør, er jo populært hos alle mennesker, og derfor skal vi se en dynamisk, en smittende optimistisk arbejdsminister på skærmen og ikke en deprimeret og indigneret arbejdsminister.

Jeg skal slutte med at stille det spørgsmål til arbejdsministeren, at jeg forgæves i bemærkningerne til dette forslag har ledt efter, hvad LO siger. Der går rygter om, og pressen har jo skrevet noget om det, at LO er meget skeptisk, ja, at LO skulle have afvist det. Jeg ved det ikke, for de år, hvor jeg endnu forsøgte at få gode oplysninger og gode kontakter med LO, blev jeg så tit afvist, at jeg er blevet lidt træt af det. Jeg synes, det er urimeligt, at man som parti skal være stillet sådan. Hvad siger LO til det her? Hvad siger Dansk Arbejdsgiverforening? Hvad siger landsarbejdsnævnet? Vi ser dog tit i bemærkningerne til lovforslag af denne art, at man har været hos disse organisationer og spurgt dem, og jeg tror endda, jeg kan erindre nu, at vi har læst i avisen, at man har været hos LO med denne sag. Hvorfor får vi hverken fra arbejdsministeren eller fra LO besked om, hvad de mener om det? Det skulle vel

[Arne Melchior]

ikke være, fordi de er negative? Det er stillet som et spørgsmål, og jeg er klar over, at det ikke varer længe, før jeg får svar. Det må være logisk, at man får den mistanke, at der er noget, der ikke er, som det skal være. Landsarbejdsnævnet er jo, hvad skal vi sige, sammensat af nogle af de organisationer, jeg har nævnt her, og det vil da være ganske naturligt at få at vide, hvordan landsarbejdsnævnet ser på denne lovgivning.

Endelig må jeg på CDs vegne afvise beslutningsforslag nr. B 108. Jeg skal som grundelse blot angive de bemærkninger, arbejdsministeren gjorde i sin afvisning.

Må jeg til allersidst bede arbejdsministeren og regeringen være forvisset om, at vi fortsat også vedrørende emnet jobskabelse er beredt til at tale om tingene, til at forhandle konstruktivt om tingene, og at denne tale på et kvarter, som måske indeholdt 9 eller 10 minutters kritik, i virkeligheden, hvad antallet af lovforslag og antallet af planlagte arbejdspladser angår, har været overordentlig positiv.

Kurt Hansen (VS):

Jeg skal alene sige noget om det forslag, der omhandler fremrykning af jobtilbuddet til unge under 25 år.

Jeg vil godt indledningsvis fastslå, at VS er modstander af dette forslag, lige så vel som vi er modstandere af jobtilbudsordningen, som har eksisteret siden 1978.

Når vi overhovedet skal behandle et forslag som dette, er det et udtryk for, at arbejdsgiverne igennem deres ret til at lede og fordele arbejdet frasortere og vælger og vrager imellem de arbejdsløse, og det er årsagen til, at der er så mange langtidsarbejdsløse, som der i realiteten er. Vi har hele tiden, når vi har diskuteret arbejdsløshedsproblemerne, fremhævet, at det bedste forsvar mod at opleve en situation med så mange langtidsarbejdsløse, som vi gør nu, netop er, at man får anvisning efter princippet: længst arbejdsløs – først tilbud om arbejde.

Et andet kritikpunkt, jeg vil fremhæve, er, at vi er modstandere af, at man giver tilskud til private arbejdsgivere. Nu skal man op på 30 kr. i timen pr. jobtilbudsansat til de private arbejdsgivere. Det er vi modstandere af. Disse tilskud bliver selvfølgelig privatkapita-

liseret, og de kan misbruges på forskellige leder og kanter.

Jeg vil gerne spørge arbejdsministeren: hvad har erfaringerne fra de anvisninger, der er sket inden for det private område, til dato været? Det vil jeg gerne bede arbejdsministeren om at svare på.

Et andet kritikpunkt vedrørende jobtilbudsordningen er, at vi ved, at de langtidsarbejdsløse placeres på tværs af faggrænser. Det er med til at undergrave de faglige kvalifikationer, de langtidsarbejdsløse har. Vi ved også, at der ligger administrative afgørelser om, at alt stort set vil blive betragtet som et rimeligt jobtilbud. Eksempelvis ligger der en afgørelse om, at det er et rimeligt jobtilbud, når man anviser en akademiker til at pakke marcipanbrød ind.

Et yderligere kritikpunkt er, at ordinære job i kommuner og amtskommuner og inden for det offentlige generelt i meget stor udstrækning konverteres til ekstraordinær beskæftigelse. Vi har en lang række oplysninger, hvor man eksempelvis på hospitalsområdet, men også inden for det grønne område, har oplevet, at der bliver ansat langt, langt færre i ordinære stillinger, samtidig med at antallet af dem, der er på jobtilbud, vokser og vokser. Dette er klart et anslag mod den faglige organisering som sådan. Det er også med til at undergrave løn- og arbejdsforhold.

Jeg vil gerne spørge arbejdsministeren – hvis han har tid for sin fraternisering med hr. Arne Melchior – hvordan erfaringerne med denne konvertering er. Hvad har man lavet af opsamling på dette? Har ministeren nogle tal på, hvor meget der eksempelvis generelt er skåret ned på hospitalsområdet og på det grønne område af ordinære stillinger, og hvor mange der tilsvarende er kommet ind af dem på jobtilbud? Lad os bare tage fra den 1. januar 1978 til den 1. januar 1981.

Jeg skal i et efterfølgende indlæg vende tilbage til de verbale udladninger, der er kommet fra den socialdemokratiske ordfører, hr. Hans Jørgen Jensen, omkring det beslutningsforslag, vi har fremsat, og prøve på at afæske ministeren nogle mere konkrete svar på, hvordan man vil administrere dette med konkret at stå til rådighed for arbejdsmarkedet.

Tyroll (VS):

[Tyroll]

Jeg skal mest kommentere det forslag, arbejdsministeren har fremsat vedrørende jobskabelse, en problemstilling, som er ret så væsentlig, al den stund det har vist sig, at det kapitalistiske system ikke er i stand til at skabe disse job. På trods af tilskud af temmelig stort omfang, på trods af rentesubsidier osv. må vi se, at der er stagnerende investeringer, at man altså ikke ad den vej kan animere til, at der bliver oprettet job i industrien, og at det kapitalistiske system gentagne gange viser sig uegnet til at sikre beskæftigelsen, og derfor skal der altså et andet system til for at sikre beskæftigelsen.

Må jeg først sige, at det er helt klart sådan, at vi fra VS' side går ind for en anvendelse af arbejdsløshedsunderstøttelsen til at skabe job. Vi har også tidligere klart lagt bud frem på, hvordan det skulle foregå. Vi har sagt, at det var væsentligt, at det fremkaldte en produktion, der tilfredsstillende lønarbejdernes behov. Det er der så mange måder at gøre på. Måden er sådan set ikke det afgørende. Det er derimod de betingelser, som må være opfyldt i forbindelse med de metoder, der tages i anvendelse.

Dér siger vi for det første, at vi vil have, at produktionen skal være i lønarbejdernes interesse. For det andet, at der er sikkerhed for reel merbeskæftigelse. For det tredje, at der er tale om ordinære job på overenskomst-mæssige vilkår. For det fjerde, at eventuelle støttebeløb ikke kapitaliseres i private lømmer. Desuden afviser vi kapitalisternes og regeringens grundtanke om, at beskæftigelsen skal sikres ved forbedring af konkurrenceevnen gennem løntilbageholdenhed, det vil sige i kamp mod andre landes lønarbejdere.

Lige siden krisens gennemslag i 1974 har VS løbende fremsat forslag, som overholder disse betingelser, og som øger beskæftigelsen på energiforsyningsområdet, på daginstitutionsområdet og på boligområdet m. v. Mekanismerne har været forskellige, det viser de forskellige muligheder, der ligger.

Der har været tale om anvendelse af arbejdsløshedsunderstøttelsen til beskæftigelse; det drejer sig om en øget kvota for almenyttigt byggeri, byfornyelse, udbygning af og bedre normering i daginstitutionerne, forbedret service i andre offentlige sektorer. Der har været tale om rationeringer, her var det spørgsmålet om fremkaldelse af alternativ energiforsyning ved rationering af de traditi-

onelle opvarmningskilder. Det fælles træk ved disse forslag er, at beskæftigelsen ikke er et resultat af tilskud og løntryk, men af politiske beslutninger, der sikrer afsætningen af den pågældende meget målrettede produktion, og det finder vi er ret så væsentligt, når man skal gå ind i disse aktiviteter, som arbejdsministeren altså også lægger op til.

Dernæst må vi prøve at se på: er det sådan, at de betingelser, vi opstiller fra VS' side, er overholdt i det forslag, som arbejdsministeren her har lagt frem? Dér må jeg sige, at det på ingen måde er tilfældet. VS er imod tilskuddene til private arbejdsgivere. Det fremgår klart såvel af den skriftlige fremsættelse som af lovforslagets tekst, at støtte til arbejdspladser i den private sektor bliver prioriteret højest. Denne prioritering er vi ikke enige i, især ikke da det absolut bliver som tilskud til privatkapitalen. Det får selvfølgelig konsekvenser for vores holdning til det samlede forslag, at udformningen i det hele taget er hængt op på denne prioritering af den private sektor og af ønsket om at give private arbejdsgivere sikkerhed for profit ved jobskabelsen ved at give dem disse penge med pr. time for de arbejdere, som de beskæftiger i jobskabelse.

Over for arbejdsministerens betragtninger om samfundsmæssig rentabilitet stiller VS krav om, at det er lønarbejdernes behov, der skal være styrende for igangsættelsen af arbejde. Det sikres ikke i forslaget. Næsten alt andet sikres. Der lægges begrænsninger på jobskabelsesaktiviteterne i form af krav om, at der ikke må være tale om konkurrencefordrivning eller konkurrence i forhold til de eksisterende virksomheder eller den eksisterende erhvervsstruktur. Det sætter ret kraftige begrænsninger for, hvilke aktiviteter man kan gå i gang med, og det er begrænsninger, vi ikke kan gå ind for, sådan som det er fremgået af de forslag, jeg har nævnt VS har produceret på området.

Arbejdsministerens prioritering slår også igennem ved, at der dels opereres med et loft for de kommunale jobskabelsesaktiviteter, dels i bemærkningerne står, at den offentlige service som hovedregel ikke kan støttes, f. eks. når det drejer sig om standardforbedringer inden for social- og sundhedsforvaltningen og undervisningssektoren. Heller ikke disse begrænsninger kan VS acceptere, fordi der her er tale om en lang række områder,

[Tyroll]

hvor arbejderklassen, lønarbejderne har behov, men hvor man altså ikke vil acceptere, at disse behov bliver tilfredsstillet. Det ser vi tydeligt igennem de nedskæringsaktiviteter, man udfolder over for kommunerne, hvor man afskærer dem fra at iværksætte nogle af de aktiviteter, der var planlagt, og som skulle tilfredsstille en række behov på institutionsområdet osv. Det bliver bremset, samtidig med at man i stedet for de ordinære job, der kunne være opstået dér, skal begynde at oprette ekstraordinære job, skal begynde på jobtilbud osv.

Bedre bliver det ikke, når administrationen af disse uacceptable rammer overlades til arbejdsmarkedsnævnene, der er trepartsorganer med lige stor repræsentation for lokale arbejdsgivere, kommunale myndigheder og fagbevægelsen. VS ønsker disse klassesamarbejdsorganer afskaffet og administrationen af anvisningsarbejdet og arbejdsløshedsunderstøttelsen over til fagforeningerne. Det har vi klart givet udtryk for. Vi ser ingen grund til, at fagbevægelsen skulle underlægge sine aktiviteter et sådant klassesamarbejde i disse organer og dermed åbne op for, at arbejdsgiverne i den grad får adgang til at blokere for forskellige initiativer.

Kombinationen af, at arbejdsmarkedsnævnene får den endelige afgørelse af, hvilke jobkabelser der kan støttes, og de begrænsninger, arbejdsministeren på forhånd har lagt ind i forslaget, lader ingen tvivl tilbage i vores sind om, at arbejdsgiverne vil få det afgørende ord ved beslutningstagningen. Vi husker ordene om, at der ikke må ske konkurrenceforvridning, at man ikke må konkurrere med det private erhvervsliv, uanset at dette altså ikke kan skabe beskæftigelse.

Når vi ser på, hvad der ellers er indeholdt i forslaget, er der nogle begreber, jeg godt kunne tænke mig at få opklaret. Der er bl. a. spørgsmålet om, hvad der er meningen med arbejdsmarkedsnævnens beslutninger. Der står intet om, hvorvidt deres afgørelser skal træffes i enighed eller ved almindeligt flertal, og i hvilket omfang man vil tillægge arbejdsgiverne en eller anden form for veto i disse organer. Det kunne jeg godt tænke mig at få nærmere belyst. Desforuden kunne jeg godt tænke mig at få lidt nærmere belyst, hvad det er, arbejdsministeren lægger i det begreb, der er indeholdt i ordene »normale arbejdspladser«. Er det sådan, at det kun drejer sig

om, at reglerne om løn- og arbejdsforhold, overenskomsterne, skal være overholdt? Eller er det sådan, at det skal være ordinære job, at der altså ikke er tale om beskæftigelsesarbejde, som man hurtigt vil blive postet ud af, når man ikke længere får de 30 kr. med i timen, som der er tale om i forbindelse med jobkabelsesordningen?

Jeg skal også sige noget om de øvrige forslag, der er lagt frem af ministeren.

Vedrørende lovforslag nr. L 217, som netop drejer sig om at udvide landsarbejdsnævnets og arbejdsmarkedsnævnens sammensætning, har jeg redegjort for, at vi ikke går ind for disse størrelser. At vi ikke ønsker dem styrket, er en følge heraf. Derfor kan vi ikke medvirke til den del af dette lovforslag, og vi vil stille ændringsforslag om, at disse dele udgår af lovforslaget. Derimod vil vi stemme for den del af lovforslaget, der vedrører pritalreguleringen for de områder, der ikke reguleres efter de overenskomstmæssige begivenheder, vi har set på det seneste. Denne del vil vi gå ind for.

Ligesom fru Lilly Gyldenkilde mener jeg, at der kan være anledning til at se på et problem med efterlønsordningen. Arbejdsministeren har fået stillet nogle spørgsmål om, hvordan det ser ud for adskillige efterlønsmodtagere, som er på de sidste trin i nedtrapningen af efterlønsydelse, hvor der er tale om, at de for en dels vedkommende har ringere vilkår end f. eks. pensionister eller førtidspensionister.

Jeg ser gerne, at vi får taget dette spørgsmål op og eventuelt får lejlighed til at stille nogle ændringsforslag på dette område, og jeg håber, at arbejdsministeren vil erklære sig villig til at se på et sådant ændringsforslag og løse disse problemer for en række efterlønsmodtagere.

Endelig skal jeg sige om forslag til lov om uddannelses- og erhvervsvejledning, at vi heller ikke er indstillet på her at gå ind for den løsning, der er skitseret, med det brede samarbejde, der skal foregå med arbejdsgiverne, men i højere grad mener, at det er fagbevægelsen og fagbevægelsens forskellige organisationer, der skal være involveret i at tilrettelægge hele dette omkring uddannelses- og erhvervsvejledningen.

Poul H. Møller (KrF):

[Poul H. Møller]

Den økonomiske krise, som har ramt store dele af verden, har givet mange ulykkelige følger, men den mest markante og mest ulykkelige er vel den store arbejdsløshed, som også vort samfund nu i nogle år har været ramt af. Når vi her i vinter i enkelte uger har kunnet registrere et ledighedstal på omkring 270.000, må det i sig selv mane til en næsten uindskrænket indsats for at bringe et så forfærdende tal ned. Ja, målet må naturligvis være at frembringe job til alle, der kan og vil arbejde.

Den mand eller kvinde, som pludselig mister sit job, forstår ikke, at samfundet ikke længere har brug for netop deres indsats, og for de unge, der netop har afsluttet en kortere eller længere uddannelse, eller som måske endda kommer lige fra skolen og så blot må stille sig op bagest i køen af arbejdsledige, kan dette virke direkte ødelæggende. Derfor vil vel nok de fleste her i dette høje ting være enige om, at dette onde må bekæmpes med alle til rådighed stående midler.

Det må erkendes, at problemerne er enorme, og de er det ikke mindst, fordi der hvert år kommer nye ungdomsårgange til, hvoraf kun en lille del har sikret sig en uddannelsesplads eller har fået et jobtilbud. Mange virksomheder, både store og små, ligger for tiden underdrejet og håber på at ride stormen af, men de er ofte så svagt befæstede, at de ikke magter at give beskæftigelse til flere.

Regeringen har tidligere fremsat forslag, som skulle vende denne udvikling, men det må nok erkendes, at effekten hidtil ikke har været den ønskede. De to lovforslag, nr. L 216 og L 221 om jobskabelse og om arbejdstilbud – ja, vel også nr. L 217 og L 218 – er led i nye forsøg på bekæmpelse af arbejdsløsheden og må naturligvis derfor behandles særdeles seriøst.

Det må erkendes, at netop lovforslaget om jobskabelsen, som vi tager først, er et forslag, som kristeligt folkeparti har nogen tvivl om effekten af. Vi har indgående drøftet forslaget i vor gruppe, men vi står stadig noget spørgende over for dette forslag, ikke negativt, men spørgende. Der er noget, som virker abstrakt, noget usikkert, meget, som er uoverskueligt, hvad arbejdsministeren selv i sine bemærkninger til forslaget ikke lægger skjul på.

I modsætning til jobtilbudsordningen, som vi tidligere har virket med, er jobskabelses-

ordningen en helt ny ting med megen uklarhed over sig. Jeg skal ikke gå i mange detaljer her, men blot nævne enkelte, f.eks. spørgsmålet om, hvad der menes med »arbejde af samfundsmæssig værdi, som ellers ikke ville blive udført«. Jeg må erkende, at når man er så langt nede i talerrækken, som jeg er, så bliver det ofte gentagelser, men det er måske bemærkelsesværdigt, at så mange ordførere er stoppet op ved netop dette udtryk. Det tyder på, at der er noget, vi på en særlig måde skal kigge på under udvalgsarbejdet. Vi kunne jo nok her fra kristeligt folkeparti nævne nogle eksempler, men spørgsmålet er: hvor går afgrænsningen inden for dette? Hvordan undgås en konkurrenceforvridning med disse 30 kr. i tilskud, og hvorledes kontrolleres, at ingen laver fiduser hermed ved at afskedige fuldt lønnede medarbejdere, f.eks. i sæsonbetonede virksomheder, for derefter at antage disse 30 kr.s medarbejdere? Flere punkter kunne nævnes her, men disse og andre ting bliver der formentlig god lejlighed til at drøfte i udvalget under det formentlig meget indgående arbejde, som forestår.

Lovforslag nr. L 221 om arbejdstilbud finder vi ligesom mere realistisk. Det hedder i bemærkningerne til forslaget, at hovedformålet er dels at genoptræne og vedligeholde de lediges arbejdsevne ved at give de langtidsledige et arbejdstilbud på en normal arbejdsplads, dels at udvide den samlede beskæftigelse i samfundet, og dette sigte kan vi sikkert alle tilslutte os.

Her er jo i særlig grad tænkt på de unge under 25 år. Vi mener, det er særdeles vigtigt netop at nå denne aldersgruppe, som jeg også nævnedes det før i omtalen af lovforslag nr. L 216 om jobskabelse. Den såkaldte 26 ugers regel er her annulleret, og ifølge § 1, stk. 2, har alle under 25 år krav på et arbejdstilbud efter 1 års ledighed. Også her yder staten et tilskud på 30 kr. i timen i en periode på 9 måneder, og dette skulle vel i og for sig være et incitament for det private arbejdsmarked til at give unge langtidsledige et arbejdstilbud. Også stat og kommune skal i videst muligt omfang medvirke til, at så mange unge som overhovedet muligt kommer i gang i en periode.

Det må erkendes, at også her råder en ret stor usikkerhedsfaktor. De tal, som er nævnt i bemærkningerne om forventede flere ar-

[Poul H. Møller]

bejdstilbud, er måske nok for en del ønsketænkning. Fremtiden vil vise, hvor nær det realistiske de har været.

Der tales i forslaget om afgivelse af et »rimeligt arbejdstilbud«, og i bemærkningerne er man inde på en vurdering af dette udtryk. I en tid, hvor vi har de meget store arbejdsløshedstal, må det nok i de fleste tilfælde siges at være urimeligt at afvise et arbejdstilbud for en ung under 25 år, og kristeligt folkeparti er også derfor tilfreds med, at man i sådanne tilfælde nøje vil vurdere, hvorvidt man ved et afslag på et arbejdstilbud i virkeligheden er til rådighed på arbejdsmarkedet med de heraf følgende konsekvenser.

I relation hertil må vi også afvise venstresocialisternes beslutningsforslag nr. B 108, der jo går i den stik modsatte og negative retning.

Kristeligt folkeparti vil give lovforslag nr. L 221 sine bedste ønsker og forhåbninger med på vejen.

Hvad angår lovforslag nr. L 217 vedrørende landsarbejdsnævnets og arbejdsmarkedsnævnens sammensætning, mener vi, at vi kan være trygge ved den ligelige fordeling af repræsentanter for såvel arbejdsgiversiden som arbejdstagersiden, og vi håber, at dette vil betyde en styrkelse af arbejdsmarkedsnævnens funktioner.

Lovforslag nr. L 218 drejer sig om uddannelses- og erhvervsvejledning. Erhvervsvejledningen er jo ikke af helt ny dato, men gennem årene er der sket en udvikling, som nok har bevirket, at den ikke alle steder har fungeret lige godt. Når man læser, at der nedsættes et nyt råd, kommer man nok i hu, hvad dette i mange tilfælde har betydet, eller måske snarere hvor betydningsløst dette blev. Men en koordinering på området er nok tiltrængt, og vi kan da håbe, at dette råd vil kunne medvirke positivt til, at de unge kommer ud netop i den uddannelse eller det erhverv, hvor der er mest brug for den enkeltes evne og indsats.

Denne debat i dag har vel nok været præget af nogen pessimisme. Det er jo et deprimerende emne, vi har drøftet, en arbejdsløshed, som synes at være i stadig tiltagen. Men det er klart, at vi ikke kan sidde med hænderne i skødet og bare lade det køre derud. Vi må tage kampen op imod det og har jo også gjort det ved flere lejligheder her i dette ting. Disse forslag er yderligere et forsøg på

at dæmme op for arbejdsløsheden, ja, få den sat ned, formindsket.

Jeg formoder, at arbejdsministeren er enig med mig, når jeg siger, at disse forslag ikke giver sig ud for at være en patentløsning, som totalt kan afskaffe al arbejdsløshed. Naturligvis kan de ikke det, men de er, som jeg sagde før – sådan betragter vi dem fra kristeligt folkeparti – et forsøg på at dæmme op imod arbejdsløsheden, et forsøg på virkelig at gøre en indsats. Ikke mindst drejer det sig om at komme ungdomsarbejdsløsheden til livs, således at de unge ikke går i stå og ikke tager varig skade af dette.

Derfor hilser vi forslagene velkomne og tilsiger, at vi positivt vil medvirke til arbejdet i udvalget. Jeg forudser da, at disse forslag ikke vil se helt sådan ud efter behandlingen, som de gør i dag, men det må bare hilses velkommen, hvis det betyder, at der bliver rettet i dem på en sådan måde, at de vil få en større effekt, en større virkning i det sigte, som de har. Vi tilsiger vor absolut positive medvirken ved behandlingen i udvalget.

Ib Christensen (DR):

I redegørelsesdebatten i februar gav jeg på retsforbundets vegne udtryk for, at den generelle økonomiske politik skal ændres fundamentalt, hvis vi skal gøre os håb om virkelig at komme det store arbejdsløshedsproblem til livs, men som jeg også sagde ved den lejlighed, forhindrer det ikke, at vi selvfølgelig er parat til at drøfte – som vi også for har gjort – og medvirke til gennemførelse af arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger.

Med hensyn til jobskabelsesforslaget har vi navnlig to indvendinger. For det første er det helt afgørende for os, at der ikke må være tale om konkurrence ved offentlig indsats med bestående private erhvervsvirksomheder, og hvis der opstår nye private erhvervsvirksomheder, der tager sig af en funktion, som har været under jobskabelsesordningen, må den offentlige jobskabelsesordning ikke finde anvendelse på det pågældende område. Det er et helt afgørende krav fra os, at der ikke sker denne forvridding.

For det andet kan man ikke se bort fra, at ordningen, som den er udformet i lovforslaget, vil kunne misbruges af arbejdsgivere til at fyre folk eller unnlade at tage folk ind på normale vilkår og så bruge de 30 kr. i tilskud

[Ib Christensen]

som en velkommen nedsættelse af omkostningerne. Det vil med andre ord sige, at ordningen kan misbruges og virke på den måde, at man flytter arbejdsløsheden, og så er vi sådan set lige vidt. Det er vores opfattelse, at der i øvrigt i forvejen øses rigeligt af milliarder kroner ud til erhvervs-mæssige tilskud, og at der er for stor en sammenblanding mellem den offentlige og den private sektor. Ud fra disse betragtninger må jeg sige, at vi ser på dette forslag med den yderste grad af skepsis.

Derimod kan vi godt medvirke til at etablere offentlige virksomheder eller forbedre offentlige servicefunktioner, hvor der helt klart er tale om, at der ikke sker en konkurrencemæssig forvriddning. Lavteknologi, miljø, genbrug o.lign. er noget, vi kan overveje, men vi stiller altså nogle meget skarpe kriterier op.

Vi har sympati for det andet forslag, nemlig forslag om arbejdstilbud. Lige så vel som vi mener, at det i den ledighedstid, vi har, ikke kan være rimeligt, at man forringer den offentlige service og fyrer folk for derefter at tage dem ind igen på forskellige midlertidige beskæftigelsesforanstaltninger, så vil vi bestemt ikke være afvisende over for de forslag, der indeholdes i forslagene om arbejdstilbud, som jo i hovedsagen betyder en udbygning af arbejdsmarkedsuddannelserne og andre uddannelsesstilbud til de unge. Det har vi længe efterlyst og arbejdet stærkt for, og derfor ser vi overordentlig positivt på forslaget om arbejdstilbud.

Den samme positive indstilling har vi til lovforslag nr. L 217 om en ændret sammensætning af landsarbejdsnævnet og arbejdsmarkedsnævnene og den ændrede pristalsregulering. Disse ting har vi imidlertid alle diskuteret før her i tinget ved mange lejligheder.

Det er imidlertid længe siden, vi har diskuteret det sidste forslag, jeg skal sige noget om, nemlig forslag til lov om uddannelses- og erhvervsvejledning. Som det fremgår af bemærkningerne, er dette lovforslag en ophævelse af erhvervsvejledningsloven af 1961, uden at man dog har optrykt denne lov sammen med bemærkningerne. Det kunne godt være, at det havde ændret noget på nogle af ordførernes indstilling, hvis man havde gjort det. For det, der er tale om, er, at man helt radikalt indskrænker lovgrundlaget for denne del af den offentlige vejledningsvirksom-

hed. Jeg må udtale min undren over, at man har ment det nødvendigt at gøre det i form af denne rammelovgivning eller snarere bemyndigelseslovgivning om dette råd, der skal have de og de koordinerende funktioner. Vi er i øvrigt enige i, at det kan være meget nyttigt at have sådan et råd.

Jeg vil gerne citere fra bemærkningerne til lovforslaget, side 3, 1. spalte, hvor ministeren skriver om den arbejdsgruppe, der har afgivet betænkning om disse ting:

»Arbejdsgruppen har konstateret, at uddannelses- og erhvervsvejledningens formål, principper og etik, som den former sig, hvad enten den foregår i arbejdsministeriets, undervisningsministeriets eller andre myndigheders regie, i det væsentlige er fælles for alle vejledningsordningerne.«

Hvordan kan det så være, at man ikke kunne tage udgangspunkt i denne erhvervsvejledningslov, som er en udmærket lov, men som skulle justeres, bl. a. fordi der er kommet så mange nye vejledergrupper? Hvorfor kunne man ikke bruge den som model og så lave en lov på det grundlag i stedet for helt at borttage helt afgørende dele af erhvervsvejledningsloven uden overhovedet at nævne i bemærkningerne, at det er det, man har gjort? Det forstår jeg ikke, og det synes jeg at ministeren gerne skulle svare os på, også i udvalget.

Den socialdemokratiske ordfører, hr. Hans Jørgen Jensen, siger, at nu får vi en langt bedre uddannelses- og erhvervsvejledning end hidtil. Det ved hr. Hans Jørgen Jensen intet som helst om. Der står intet i lovforslaget om det. Det er en bemyndigelse til ministeren, og ministeren kan næsten handle, som han vil – under ansvar over for folketinget. Ting, der var sikret i de gældende lovbestemmelser, er uden videre fjernet, og man ved faktisk ikke, hvor man står. Derfor kan hr. Hans Jørgen Jensen ikke sige det. Vi kan håbe, han får ret, men han kan ikke sige det med udgangspunkt i den lovtekst, der ligger.

Dertil kommer, at vi kan forvente en forskelligartet administration af lovgivningen, da det er meningen, at arbejdsmarkedsnævne og disse kontaktgrupper skal styre tingene. Det kan betyde forskelligartethed fra område til område. Man kan sige, at det også er meningen med en decentralisering, men det kan jo betyde en forringet service, og det kan betyde en usikker stilling for de rådgi-

[Ib Christensen]

vergrupper, der er tale om, at der er et så usikkert grundlag, og at de skal styres af folk, der egentlig ikke har den faglige kompetence.

Vi er enige med ministeren i, at der er behov både for en central og for en regional koordinering. Derom skal der ikke være tvivl. Men der er altså nogle uafklarede ting her, der i høj grad må fokuseres på, sådan at det, der bliver ud af det her, ikke bliver en forringelse, men en forbedring, som det gerne skulle blive, ikke mindst af hensyn til de klienter, som helt er afhængige af disse vejlederes bistand, hvad enten det er erhvervsvejledere, beskæftigelsesvejledere eller andre af de talrige vejledergrupper.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om man har kontaktet Fællesrådet for Foreninger for Uddannelses- og Erhvervsvejledning, eller om man har kontaktet Dansk Erhvervsvejleder Forening, hvis medlemmers lovgrundlag eller arbejdsgrundlag man altså fjerner store dele af. Jeg vil godt nævne, hvad det drejer sig om. Det drejer sig f. eks. om følgende 5 punkter.

For det første står der i den gældende lov om erhvervsvejledning, at erhvervsvejledningen skal stå til rådighed med vederlagsfri erhvervsvejledning og orientering. Det er altså væk. Man kan sige, det måske ikke er nødvendigt at have det stående, men det stod dog i den gamle lov, og det var da en betrygende bestemmelse at have.

For det andet vil man fjerne bestemmelsen om, at erhvervsvejledningsopgaverne varetages af erhvervsvejledere, der ansættes af arbejdsdirektoratet på grundlag af indstilling fra en arbejdsformidlingschef eller efter forhandling med den stedlige skolemyndighed, som skal afgive en indstilling, altså bestemmelser om, hvem der skal ansætte, og hvordan proceduren skal være med hensyn til erhvervsvejlederens ansættelse.

For det tredje gælder i dag, at de nærmere retningslinjer for erhvervsvejledningsvirksomhed fastsættes af arbejdsministeren. Man kan sige, at det er måske en selvfølge, men i hvilket omfang kan han så skære igennem over for arbejdsmarkedsnævnene, og i hvilket omfang skal uddannelses- og erhvervsvejledningsrådet høres og koordinere? Jeg synes, der er nogle uafklarede ting her.

Det fjerde punkt, jeg vil nævne, er, at erhvervsvejlederen har mulighed for at inddra-

ge særlig sagkyndig bistand fra læge/speciallæge og arbejdspsykolog og i denne sammenhæng har mulighed for at indhente de nødvendige erklæringer. Denne hjemmel for erhvervsvejledningen til i særlige tilfælde at trække på professionel kompetence er totalt fjernet i lovforslaget.

For det femte er arbejdsministeren ansvarlig for at træffe foranstaltninger til tilrettelæggelse og afvikling af uddannelsen af erhvervsvejledere. Det er også et ganske vigtigt punkt, der er væk.

Jeg synes ikke, det er rimeligt. Jeg synes ikke, det er nødvendigt. Jeg ved godt, der er tendens til, at man i de senere år i forhold til, hvad tilfældet var i 1961, da man lavede denne lovgivning, er gået over til at lave rammelove, bemyndigelseslove osv., som man så fylder op med ministeriets cirkulærer, hvis indhold folketingets medlemmer ikke kender, før de er en realitet. Men jeg synes ikke, det er nødvendigt, når man nu har dette lovgrundlag, som – så vidt jeg kan overskue det – uden alt for store vanskeligheder kunne gøres til en generel lovgivning for vejledervirksomheden. Derfor vil jeg gerne i udvalget – og jeg er sikker på, at også andre medlemmer af udvalget gerne vil – undersøge disse ting meget nøje. Jeg kan ikke se nogen mening i, at man forringer en lov – der i og for sig alt taget i betragtning fungerer udmærket – blot fordi andre vejledergrupper har behov for en eller anden lovhjemmel, som altså er den meget bemyndigelsesprægede lovgivning, der her er tale om.

På den baggrund vil vi altså se meget nøje på forslaget i udvalget, og vi ønsker en grundig udvalgsbehandling.

Dette lovforslag fremsættes som en del af de forslag, der indeholder tiltag mod arbejdsløsheden og ungdomsarbejdsløsheden, og de er alle vigtige lovforslag. De andre lovforslag er uægtelig beløbsmæssigt af langt større betydning, men dem har vi snakket om så tit. Derfor har jeg altså beskæftiget mig temmelig meget med dette lovforslag, nr. L 218. Selv om regeringen og ministeren måske kan mene, at det haster med at få disse ting igennem folketinget, så er det vigtigt, at alle de lovforslag, der her er tale om, bliver behandlet grundigt. Jeg vil om dette lovforslag sige, at det er af beskeden økonomisk rækkevidde, men det kan have principiel rækkevidde af betydning både for de vejledergrupper, der

[Ib Christensen]

er omfattet, og for de unge og andre, der søger bistand hos de offentlige erhvervs- og uddannelsesvejledere. Jeg kan ikke se, hvorfor dette lovforslag skal jaskes igennem, hvad jeg da heller ikke håber er ministerens mening, i løbet af 3 uger, når det rejser de perspektiver, det gør efter min opfattelse.

Jeg håber, at ministeren enten her eller måske i udvalget kan svare på nogle af de spørgsmål, jeg har rejst her, og jeg håber, at man vil se med velvilje på den kritik, der kan være, og at man er forhandlingsvillig med hensyn til udformningen af det lovgrundlag, som skal bestå for de mange forskellige vejledergrupper, der er inden for dette område, til sikring af områdets bedst mulige varetagelse og til sikring af, at de offentlige midler virkelig udnyttes bedst muligt: til sikring af, at man får det for klienterne bedst mulige resultat.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Ordføreren for forslagsstillerne til beslutningsforslag nr. B 108, forslag til folketingsbeslutning om de arbejdsløses rettigheder, hr. Kurt Hansen (VS), har ordet.

Kurt Hansen (VS):

Dette beslutningsforslag, nr. B 108 fra VS om sikring af de arbejdsløses rettigheder, går i sin enkelthed ud på, at folketinget skal pålægge regeringen at fastholde den hidtidige administrative praksis, der har været omkring dette at sige nej til et jobtilbud. Dette forslag har fået en aldeles ublid medfart her ved førstebehandlingen, hvilket vi selvfølgelig meget beklager. Jeg ved ikke, om der er ført underhåndsforhandlinger mellem regeringen og en række andre partier, som vi ikke har kendskab til, siden de borgerlige partier helt har undladt eller næsten helt har undladt deres sædvanlige krav ved lignende debatter, nemlig at kræve, at der nu bliver gennemført omfattende sanktioner over for de arbejdsløse, der siger nej til et jobtilbud.

Vi har heller ikke hørt fra Kommunernes Landsforening, som plejer at sige det samme som de borgerlige. Vi har heller ikke hørt fra Dansk Arbejdsgiverforening, som også plejer at sige, at nu må der sanktioner til, hvis man siger nej. Derfor kunne man meget vel have en lumsk mistanke om, at arbejdsministeren har ladet droppe et A4-ark til en række af de

forskellige partiers arbejdsmarkedspolitiske ordførere, som gav en mere konkret vurdering af, hvordan de bemærkninger, der ledsager arbejdsministerens lovforslag nr. L 221, skal tolkes.

Jeg vil fastholde, at der er lagt op til en ny administrativ praksis, hvis man afviser VS' forslag. Jeg har adskillige gange spurgt både her i folketingssalen og i arbejdsmarkedsudvalget: findes der eksempler på, at folk, der har sagt nej til jobtilbud, er blevet frataget deres arbejdsløshedsunderstøttelse med udgangspunkt i rådighedsbegrebet? Vi har fået det svar, at arbejdsministeren ikke kendte nogen eksempler, på trods af at der er 12.000 i den periode, ordningen har eksisteret, som har sagt nej tak til et jobtilbud. Der er altså ingen eksempler fra arbejdsministeren, der kan dokumentere nødvendigheden af at koble dette rådighedsbegreb sammen med at sige nej med udgangspunkt i at hindre misbrug. Altså har den administrative praksis været klar: der er ingen sanktioner forbundet med at sige nej til jobtilbud.

Når dette er sagt, vil jeg godt spørge de forskellige borgerlige partier, hvordan de opfatter de bemærkninger, der står øverst side 4 i bemærkningerne til lovforslag nr. L 221, som jeg tillader mig at citere fra, fordi det hænger meget nøje sammen med det, vi selv har stillet forslag til folketingsbeslutning om. Her står:

»... ville en fremrykning af arbejdstilbudstidspunktet naturligt give anledning til at overveje konsekvenserne af et afslag på et rimeligt tilbud. Dette spørgsmål har været drøftet med arbejdsmarkedets parter, og der er enighed om, at afslag på arbejdstilbud medfører, at arbejdsløsheds-kasserne konkret skal vurdere, om afslaget sammenholdt med den lediges øvrige forhold gør, at det kan anses for tvivlsomt, om den pågældende er til rådighed for arbejdsmarkedet.«

Hvordan opfatter fru Grethe Fenger Møller disse bemærkninger? Mener fru Grethe Fenger Møller, at hun med disse bemærkninger er dækket ind i forhold til det krav, som hun gentagne gange fra denne talerstol har rejst, når vi har diskuteret jobtilbudsordninger og langtidsarbejdsløshed mere generelt? Mener hr. Enggaard, at han er dækket ind i forhold til de krav, som venstre har ført frem om sanktioner? Jeg kunne forstå, at hr. Poul H. Møller følte sig dækket ind af disse be-

[Kurt Hansen]

mærkninger, så ham behøver jeg ikke at spørge.

Der tales om tvivl i forbindelse med den langtidsarbejdsløse, der siger nej til et jobtilbud, fordi jobtilbuddet er uacceptabelt for vedkommende, fordi det ligger uden for hans faglige område, fordi det betyder lønnedgang, og fordi han ved, det betyder et 9 måneders ansættelsesforhold, hvorefter han skal ud i en arbejdsløshedssituation til en betydeligt lavere understøttelse. Det vil jo være konsekvenserne. Der lægges ligesom op til, at tvivlen skal komme systemet til gode. Jeg citerede, at når det ansås for tvivlsomt, skulle der vurderes og gøres ved. Ja men hvad skal der konkret ske af konsekvenser, og hvad går sanktionerne ud på? Vi har spurgt om dette så mange gange, så det må være på tide, at arbejdsministeren, hvis han ikke ønsker at skabe retsløse tilstande på arbejdsmarkedet for de arbejdsløse, giver os et konkret svar på de spørgsmål, som vi har stillet om dette forhold.

Arbejdsministeren har gentagne gange sagt, der ikke sker ændringer. Jeg vil derfor godt stille arbejdsministeren det spørgsmål: forventer arbejdsministeren, at der vil være flere tilfælde af folk, der får frataget understøttelsen med udgangspunkt i rådighedsbegrebet, fordi de siger nej til jobtilbuddet, nu efter denne ordning, end der har været de seneste par år, hvor jobtilbudsordningen har været i kraft? Jeg håber på at kunne få et ret klart svar på dette.

Arbejdsministeren sagde, at jeg insinuerede, at der var tale om en stramning. Jeg vil godt henlede arbejdsministerens opmærksomhed på, at der ikke tidligere har været denne sammenkobling mellem et nej til et jobtilbud og så rådighedsbegrebet, for som det fremgår af arbejdsministerens skriftlige fremsættelsestale i folketinget i 1978, da jobtilbudsordningen blev gennemført, er det kun dem, der står til rådighed for arbejdsmarkedet, der skal have et jobtilbud. Det står direkte i den skriftlige fremsættelsestale. Så kunne man jo prøve at finde ud af, om der er nogen, der, kort tid før de skulle have et jobtilbud, er blevet frataget understøttelsen. Det har arbejdsministeren heller ingen kendskab til. Så administrationen af dette er klar: ingen mister deres arbejdsløshedsunderstøttelse. Derfor er det ikke et spørgsmål om at

insinuere noget. Det er arbejdsministeren, der forsøger at bortforklare tingenes tilstand.

Arbejdsministeren lægger det også op på den måde: ja men de, der ikke ønsker et jobtilbud, det er jo dem, vi må vurdere. Ja men det vil også betyde, at man i forhold til det, jeg har citeret, og som står skrevet i bemærkningerne, side 4, øverste spalte, skal vurdere folk, der siger nej til et hvilket som helst jobtilbud. Der skal altså strammes her.

Hr. Hans Jørgen Jensen ryster på hovedet, men så kom herop og forklar de nærmere retningslinjer, som vi ikke har kunnet få arbejdsministeren til at forklare.

Jeg må sige til arbejdsministeren, at jeg er ikke særlig tryk ved, at fagbevægelsens top, Dansk Arbejdsgiverforening og Arbejdsløhedskassernes Samvirke synes, at de formuleringer, der er i forslaget, er en god ordning. Jeg er ikke sikker på, at de vil administrere det ud fra nogle retningslinjer som dem, der har ligget til grund hele tiden. Det er ikke, som arbejdsministeren sagde, en betryggende ordning, der kommer til at bygge på tillid. Jeg er meget bange for, at det vil blive retsløse tilstande for de arbejdsløse. Det vil blive fuldstændig vilkårligt, at de kan presses ud af arbejdsmarkedet.

Hr. Hans Jørgen Jensen sagde, at vort beslutningsforslag var af meget generel karakter, og han sagde videre, at det ville give endnu større administrative vanskeligheder. Hvad er det for noget sludder, rent ud sagt? Hvad er det for noget sludder at komme med? Det eneste, dette forslag lægger op til, er, at administrationen skal være præcis den samme, som den har været fra dengang, jobtilbudsordningen trådte i kraft. Bortforklaringer og dårlige undskyldninger dækker ikke over den totale mangel på argumentation, der afslører sig i dette tilfælde.

Der ligger et skjult angreb på arbejdsløhedskasserne og fagbevægelsens ledere, siger hr. Hans Jørgen Jensen. Jeg har ikke lige gode erfaringer med alle i fagbevægelsens top. Vi så, hvordan Kvindeligt Arbejderforbund, afdeling I, pressede nogle tyrkiske kvinder ud af arbejdsmarkedet med rådighedsbegrebet i hånden, fordi de ikke mente – det er altså Kvindeligt Arbejderforbund – at de var tilstrækkelig gode til at tale dansk. Vi så, hvordan en anden afdeling inden for Kvindeligt Arbejderforbund, nemlig Esbjergafdelingen, med udgangspunkt i rådigheds-

[Kurt Hansen]

hedsbegrebet fratog en kvinde, der var nedslidt af arbejdet på en fiskerifabrik, men som sagtens kunne lave andet arbejde, arbejdsløshedsunderstøttelse med udgangspunkt i rådighedsbegrebet. Sagen blev vundet. Den blev anket, og der blev lagt pres på direktoratet hver eneste uge, og det lykkedes at vinde denne sag. Men det viser, hvor vilkårligt det er. Jeg kan også nævne andre eksempler, men min tid er udløbet. Jeg skal gerne trække dem frem, hvis hr. Hans Jørgen Jensen er interesseret i at blive bekendt med flere eksempler på, hvordan faglige ledere gør det stik modsatte af, hvad der egentlig burde være deres opgave, nemlig at sikre fagbevægelsens medlemmer. De kommer til at gå nogle ærinder, som er ganske urimelige for en leder i fagbevægelsen at gå.

(Kort bemærkning).

Nymann (FP):

Når man hører hr. Kurt Hansen tale om jobtilbudsordningen, skulle man tro, at det var djævelens værk, der var sendt til befolkningen af arbejdsministeren. Ja men mener hr. Kurt Hansen da ikke, at det må være rimeligt, at folk laver et eller andet stykke arbejde for de penge, de modtager? Det kan vel ikke hjælpe, at man bare sender penge hjem til dem i generationer, fra de er unge, og bliver ved. Selv om ordningen er dårlig, og selv om den ikke vil virke godt, tror jeg virkelig, at det er en god ordning for mange arbejdsløse, for der er mange, der ellers aldrig ville komme i gang. At alle disse sanktioner skal være afgørende, det er helt forkert.

(Kort bemærkning).

Kurt Hansen (VS):

Jeg må sige, jeg er temmelig forbløffet over, at jeg på baggrund af det indlæg, som jeg holdt her, er i stand til at få hr. Nymann til at vende 180° i forhold til hans tidligere holdning til de forslag, der er lagt frem her. Hr. Nymann sagde præcis det stik modsatte i sit ordførerindlæg, end han stod og sagde her i den korte bemærkning til mig, hvor han talte om den udmærkede ordning, og at det var mig, der placerede den som djævelens værk. Men I må selvfølgelig i fremskridtspartiet finde ud af, hvad I mener om disse ting.

Jeg har detaljeret kritiseret denne jobtilbudsordning og gjort rede for, hvorfor vi synes, at den er en dårlig idé, og hvorfor vi synes, man skal gå andre veje. Det skal jeg ikke gentage, det kan ikke lade sig gøre inden for rammerne af en kort bemærkning, men da hr. Nymann tilsyneladende har sovet, mens hr. Tyroll holdt sit indlæg, hvor vi netop klart på en lang række områder fremstillede, hvor det var muligt at sætte noget produktion i gang, som tilgodeså de interesser, som lønarbejderne har, vil jeg anbefale hr. Nymann at ulejlige folketingsbetjentene ovre i hjørnet med at få et fortryk af det, der blev sagt dér.

Vi ønsker selvfølgelig ikke, at folk skal gå hjemme. Vi vil gøre vores til at få nedbragt denne arbejdsløshed, og vi har givet nogle eksempler på, hvordan det kan lade sig gøre, i hr. Tyrolls indlæg.

(Kort bemærkning).

Nymann (FP):

Jeg tror absolut ikke, at den ordning, vi får nu, vil virke, men de ting, der kommer igennem, må man da tage så positivt som overhovedet muligt. Det kan da ikke hjælpe, at man begynder at modarbejde ordningen fra begyndelsen.

(Kort bemærkning).

Kurt Hansen (VS):

Jeg vil sige til hr. Nymann: vi tillader os at anlægge en politisk vurdering af de forslag, der bliver lagt frem her i folketingssalen. Uanset om hr. Nymann mener, at han kan stemme for alt, mere eller mindre, hvad der bliver lagt frem, så laver vi ikke arbejdet på den måde. Vi vurderer, om de forslag, der bliver lagt frem, efter vores opfattelse er en styrkelse af lønarbejderne, er en styrkelse af arbejderklassen, er et led i at bekæmpe arbejdsløsheden, eller om der blot er tale om, at man bygger nr. 64 eller 65 på i rækken af de erhvervsstøtteordninger, som eksisterer. Det er vistnok erhvervsstøtteordning nr. 65, der eksisterer for privatkapitalen, som man er i gang med at gennemføre. Dem vil vi ikke have. Dem vil vi modarbejde.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

[Arbejdsministeren]

Det overstiger min menneskelige forstand, hvordan man skulle være i stand til at falde i søvn under et indlæg af hr. Tyroll eller af hr. Kurt Hansen, i betragtning af hvor levende, sagligt og konstruktivt de altid omtaler problemerne på arbejdsmarkedet.

Jeg vil gerne sige til hr. Poul H. Møller, at jeg er meget enig med ham i det, han sagde i sit indlæg, at det er en kæmpeudfordring, vi står over for, men det nytter ikke noget at sætte sig tilbage i stolen og give op på forhånd over for arbejdsløshedsproblemerne. Det er præcis den holdning, der har ligget bag regeringens bestræbelser på på en række områder at bekæmpe arbejdsløsheden.

Jeg tror, det var fru Grethe Fenger Møller, der i sit indlæg sagde, at det kunne jo knibe med håbet. Det kunne knibe med håbet hos de unge og måske også hos andre i samfundet i lyset af den store arbejdsløshed, og hvad var der egentlig i dette her, der kunne give håb?

Når man ser på en arbejdsløshed, der er nået op på 250.000 – en arbejdsløshed, som selvfølgelig er et internationalt fænomen, men det letter jo ikke byrden for den enkelte i vores eget samfund, som rammes af arbejdsløshed – så kan det måske forekomme skuffende, at disse initiativer, som selvfølgelig ikke er de eneste, regeringen har lagt frem, alene kommer til at omfatte 70.000 mennesker, men jeg synes trods alt ikke, at man på forhånd skal undervurdere den indsats, der her gøres, som ikke bare er noget, regeringen gør, men som er noget, parterne på arbejdsmarkedet, kommunerne, uddannelsesinstitutionerne, arbejdsmarkedsnævn, arbejdsformidling og de ledige selv sammen med deres organisationer og virksomheder udfolder for at nedbringe arbejdsløsheden.

Hvordan når jeg frem til dette tal? Jo, beskæftigelsesredegørelsen fra februar indeholdt, som det vil være folketinget bekendt, i hvert fald fire hovedområder, hvor regeringen ønskede en yderligere indsats. Det var for det første på uddannelsesområdet, altså både erhvervsuddannelserne og arbejdsmarkedsuddannelserne. Her er det forslag, der er gennemført gennem de 4 aktstykker i finansudvalget, ensbetydende med oprettelse af yderligere 10.000 helårspladser.

Vi har indgået en aftale med Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark om oprettelse af lære- og praktik-

pladser i den private sektor. Vi har indgået en aftale med kommunerne og amtskommunerne om oprettelse af lære- og praktikpladser i den offentlige sektor. Regeringen har tillid til, at disse aftaler og den binding, der ligger til at have løst problemerne inden udgangen af i år, vil give 11.000 pladser i år og 11.000 pladser igen til næste år, altså i alt 22.000 pladser. Det er en absolut betingelse for, at man kan være bekendt at tilskynde unge mennesker til at gå ind i en erhvervsuddannelse, fordi en betingelse for, at de kan gennemføre denne uddannelse, er, at de får disse pladser.

Når vi ser på det tredje element, nemlig arbejdstilbudsordningen, som er til debat her i dag, er sagen den, at i kraft af tidligere truffne beslutninger, i kraft af udviklingen på arbejdsmarkedet og i kraft af det lovforslag, der her ligger, vil der ved denne ordning skulle gives arbejdstilbud til yderligere 23.000 personer til næste år eller omregnet på helårsbasis under genoptræningsperioden ca. 17.000.

Endelig for det fjerde den jobskabelsesordning, som jeg om et øjeblik skal sige noget mere om, der efter regeringens beregninger i en indkøringsperiode vil give 15.000 arbejdspladser. Vi tror, at den meget hurtigt kan komme op på et væsentligt højere tal.

Jeg mener ikke, man skal undervurdere betydningen, heller ikke kvantitativt. Jeg har i hvert fald ikke under den lange debat, vi har haft omkring beskæftigelsesproblemerne på forskellig måde med de politiske partier her i folketingssalen, hørt et andet forslag, der på samme måde skaffer det store antal uddannelses-, lære-, praktik- og arbejdspladser frem.

Jeg er meget enig med hr. Hans Jørgen Jensen i de ting, han har sagt om perspektiverne i jobskabelsesordningen.

Hr. Arne Melchior sagde, at jeg virkede deprimeret i fjernsynet forleden dag, da jeg forelagde jobskabelsesordningen og de øvrige lovforslag, der er til behandling her, sammen med undervisningsministeren. Det var ikke nogen egentlig depression, forstået som en almindelig sindstilstand, men det var et vist mismod over, at en tankegang, altså jobskabelsesordningen, som jeg er overbevist om har 80 pct. af den danske befolkning bag sig, og som derfor burde gennemføres i folketinget, møder så mange gustne overlæg, så man-

[Arbejdsministeren]

ge blokeringer, så mange små tekniske detaljer, man vil have rettet til på forhånd, før man overhovedet vil tage stilling til princippet i ordningen, at der måske er frygt for, at denne ordning ikke kommer op at stå.

Hvad er det, jobskabelsesordningen i sin filosofi går ud på? Forholdet er det ganske enkle, at vi under alle forhold skal udbetale et meget stort milliardenbeløb i kraft af den store ledighed, der er på det danske arbejdsmarked, og så går tanken ud på at sige, at fremfor at udbetale disse penge i arbejdsløshedsunderstøttelse, var det bedre at skaffe folk arbejde, sådan at man kunne spare disse penge, og sådan at man kunne få udført noget nyttigt arbejde i Danmark.

Man kan selvfølgelig altid diskutere, hvordan en sådan ordning skal laves. Man kan diskutere, om det skal være en lokal ordning, som regeringen er tilhænger af, hvor det lokale arbejdsmarked, de lokale kommuner, det lokale samfund får chancen efter visse centralt fastsatte retningslinjer, eller om man skal gå ind på de radikales tankegang om, at det skal være en centralt dirigeret ordning, en ordning administreret af regeringen, af centraladministrationen, bygget op på et samspil med visse centralt placerede landsomfattende organisationer. Man kan selvfølgelig diskutere, hvad der er det mest hensigtsmæssige, men man skal ikke tage fejl af én ting, nemlig at ved at sige nej til jobskabelsesordningen, ved at sige nej til at medvirke i en seriøs drøftelse af dette projekt er man ikke med til at sikre én eneste arbejdsplads. Man er ikke med til at sikre én krone i besparelser på de offentlige budgetter. Tværtimod vil udgifterne på arbejdsløshedskontoen være det samme beløb, og så vil efter min opfattelse en god idé, som nyder bred støtte i befolkningen, ikke blive realiseret. Derfor var jeg lidt deprimeret. Det er egentlig ikke vendt mod nogen enkelt person eller nogen enkelt gruppe. Jeg er bare bange for, at en rigtig tankegang skal blive kvalt i alt for mange betæneligheder af den ene og den anden art.

Fru Grethe Fenger Møller spurgte, hvad der egentlig er sket siden februar. Jeg har omtalt uddannelsespladser, jeg har omtalt lære- og praktikpladser, jeg har omtalt fremrykningen af arbejdstilbudsordningen. Jeg vil gerne sige omkring jobskabelsesordningen, at vi har gennemført timelange, døgnlange, uge-

lange, månedlange drøftelser med de implicerede organisationer og også med en række politiske partier for at finde frem til en form, der gør det muligt at realisere denne tanke. Jeg kan sige til folketinget i dag – det er et svar til hr. Arne Melchior på hans spørgsmål – at den ordning, der ligger der nu, bakkes op på arbejdsmarkedet, forstået på den måde, at lønmodtagerorganisationerne støtter fuldt ud det forslag, der ligger her på nuværende tidspunkt, at Dansk Arbejdsgiverforening ikke afviser det forslag, der ligger der, men lægger meget stor vægt på de principper, som vi også har understreget i lovforslaget, at der ikke i kraft af denne ordning sker konkurrenceforvridning, og lægger meget stor vægt på, at det er de lokale arbejdsmarkedsnævne, som har en helt afgørende indflydelse på ordningen. Jeg skal også sige, at Kommunernes Landsforening på tværs af partiskel bakker denne ordning op. Vi har fået offentlige tilkendegivelser fra formandskabet i Kommunernes Landsforening, som har bakket ordningen op, og jeg kan sige, at noget tilsvarende også har været gældende for de udtalelser, der er kommet fra Amtsrådsforeningen og i hvert fald fra Københavns kommune.

Med en så massiv opbakning omkring en idé, som nu skal køres ind, og som selvfølgelig altid kan revideres i lyset af de praktiske erfaringer, man indvinder, virker det lidt skuffende, at de politiske partier er så koncentreret om betænelighederne, at de glemmer i visse situationer at se de positive perspektiver. Jeg skal imidlertid ikke opgive håbet på forhånd. Jeg skal gerne love folketinget, at vi går meget i dybden med dette forslag. Jeg skal love svar på alle de spørgsmål, man har. Jeg skal love, at vi vil overveje alle forslag til ændringer i modellen, hvis de giver et bedre resultat.

Arbejdstilbudsordningen vil jeg gerne takke partiernes ordførere for tilslutning til. Så vidt jeg kunne vurdere det, var der et massivt flertal for det forslag, regeringen her har lagt frem, ligesom der var en bred tilslutning til det forslag, der tog sigte på ændring af arbejdsløshedsloven, og det forslag, der tog sigte på lov om uddannelses- og erhvervsvejledning. Jeg har dog noteret mig hr. Ib Christensens betæneligheder på det sidste punkt – betæneligheder, som jeg håber vi kan få ryddet af vejen under udvalgsarbejdet. Jeg

[Arbejdsministeren]

vil gerne starte med at sige tak til ordførerne og tak til folketinget for, at vi har et flertal, der sikrer, at vi kan få disse 3 forslag igenem inden sommerferien.

Men mere konkret om arbejdstilbudsordningen. Efter min opfattelse er der sagt mange forkerte ting om den arbejdstilbudsordning, der her er lagt frem, og som er en fremrykning af tidspunktet, men i virkeligheden en videreførelse af en ordning, vi har kendt siden 1978.

Jeg tror, det var hr. Arne Melchior, der med et ganske frisk udtryk sagde, at det var i virkeligheden bare en svingdør. Så var man i jobtilbud, så var man arbejdsløs, så røg man ind i jobtilbud og så ud i arbejdsløshed osv. Det kunne måske være meget godt, men det gav måske ikke det helt store perspektiv. Andre ordførere har udtrykt sig lidt i samme retning. Ja men hvordan virker denne arbejdstilbudsordning egentlig? Det er klart, at i en situation, hvor der er opgang i konjunkturerne og opgang i beskæftigelsen i det danske samfund, virker en sådan ordning bedre end under nedgangskonjunkturer. I en situation, hvor virksomhederne tager ny arbejdskraft ind, er der bedre muligheder for at få en sådan ordning til at fungere i forhold til den private sektor. Der er også bedre mulighed for en god udslusning for dem, der har været i den offentlige sektor, sådan at de kan sikres varig beskæftigelse på arbejdsmarkedet bagefter. Men selv under de ugunstige forhold, vi kender til i dag, tyder alt på, at ordningen trods alt fører til, at et meget betydeligt antal mennesker får en varig tilknytning til arbejdsmarkedet, som de ellers aldrig ville have udsigt til at få.

Jeg står her med et materiale, som jeg selvfølgelig er parat til at sende til folketingets arbejdsmarkedsudvalg. Det er en stikprøveundersøgelse på en række arbejdsformidlingskontorer landet over gennemført på basis af dem, der forlod jobtilbudsordningen i sidste kvartal af 1980 – altså i en meget ugunstig arbejdsmarkedssituation. Man skal huske, at det er folk, der forud for jobtilbudet har haft en arbejdsløshed på 2½–3 år, og som faktisk uden denne ordning var dømt til i næsten alle tilfælde ikke igen at kunne komme i gang på arbejdsmarkedet. Hvad har den så ført til? Lad mig bare nævne nogle resultater. I det storkøbenhavnske område er mindre end 50 pct. af dem, som kom i of-

fentlig ansættelse, arbejdsløse efter udløbet af de 9 måneder. Det vil sige, at resten har fundet deres plads på arbejdsmarkedet. For dem, der har været i den private sektor, er det 30 pct., der er arbejdsløse bagefter. Det vil altså sige, at 70 pct. er det ikke. For Roskilde er det samlede tal for dem, der er arbejdsløse bagefter, 42 pct. I Storstrøms amt ligger gennemsnittet på ca. halvdelen, som kommer i arbejde, og halvdelen, som fortsætter i arbejdsløshed. Der er to områder, hvor resultaterne er negative. Det ene er Fyn, som i offentligheden har været meget stærkt omtalt. Der er det desværre næsten 80 pct. – 76 pct. for at være helt nøjagtig – som kommer ud i arbejdsløshed bagefter. Nogle tal for Sønderjylland ser heller ikke for godt ud, men går man derimod til et område som Skive-Viborg området, er det ca. 2/3 af disse langtidsarbejdsløse, der i kraft af denne ordning er kommet i gang med en varig tilknytning, et varigt job på arbejdsmarkedet.

Jeg synes på den baggrund egentlig, det er ganske overraskende, at fru Lilli Gyldenkilde her kan sige, at denne ordning betyder, at det er de svageste, der skubbes ud. Jeg vil vove den påstand, at uden den ordning var de svageste dem, der i forvejen var taberne. Jeg tror ikke, fru Lilli Gyldenkilde og jeg er uenige om, at de langtidsarbejdsløse i hvert fald ikke hører til vindergruppen på arbejdsmarkedet. Uden denne ordning var denne gruppe faktisk stillet i en fantastisk meget dårligere situation.

Det er indlysende, at belastningen på arbejdstilbudsordningen også vil føre til nogle problemer, som vi ikke har kendt til tidligere. Når jeg siger belastningen, så ligger der selvfølgelig deri en konstatering af, at antallet af mennesker, der skal omfattes af ordningen, er stærkt stigende. Det hænger selvfølgelig sammen med forværringen af ledigheden i samfundet og forværringen af ledighedens karakter. Det er på den baggrund, for ikke at give kommunerne en for stor belastning i forbindelse med ordningen, for at tilskynde andre dele af den offentlige sektor til at tage flere og navnlig og især for at få den private sektor til at tage flere langtidsarbejdsløse, at regeringen har fremsat forslag om for det første, at støttesatsen sættes op med 50 pct., altså i genoptræningsydelsen, for det andet, at der sker en afbureaukratisering, navnlig over for de mindre virksomheder,

[Arbejdsministeren]

som vil tage langtidsarbejdsløse ind, sådan at vi kan tilbyde, at vi klarer alt papirarbejdet i forbindelse med denne ordnings administration, for det tredje derved, at staten og amtskommunerne forlods binder sig til at tage 10 pct. af de langtidsarbejdsløse.

Der er flere, der har været inde på det problem, der ligger i langtidsarbejdsløshedsordningen, nemlig hvor der tales om, at der skal være en merbeskæftigelse i forbindelse med oprettelsen af disse job, som fungerer på normale vilkår. Hvordan sikrer man sig egentlig imod misbrug af dette merbeskæftigelseskræfter? Til det vil jeg gerne sige, at denne ordning har fungeret i 3 år. Vi har kriterier for merbeskæftigelse, som er udformet i et nært samarbejde med de berørte parter på arbejdsmarkedet og de kommunale organisationer, og som ikke mig bekendt har ført til klager. Jeg kender ingen klager, men det kan da være, der forekommer enkelte sager, så derfor vil jeg nøjes med at sige: i hvert fald ikke klager i noget nævneværdigt omfang. Det har altså ikke været en ordning, der har ført til misbrug. Selvfølgelig vil der altid foregå et eller andet begrænset misbrug, men det tror jeg i denne situation har været meget lidt.

Jeg er selvfølgelig parat til at drøfte denne sag med hr. Kurt Hansen. Jeg ved ikke, om hans trosforestillinger på dette felt vil lide et afgørende skibbrud, men jeg er sikker på, at overbevisningen er så stærk, at faktiske oplysninger ikke kan bringe den i fare. Alligevel vil jeg sige til hr. Kurt Hansen, at vi kan dokumentere, at man ikke – i hvert fald ikke i noget nævneværdigt omfang – inden for den offentlige sektor har afskediget ordinært ansatte med henblik på at sætte langtidsarbejdsløse ind. Det synes jeg egentlig er et meget positivt træk.

Hr. Kurt Hansen nævner som et rigtig godt eksempel på, hvordan langtidsarbejdsløshedsordningen fungerer, at den jo kan føre til, at akademikere kan komme til at lave marcipanbrød. Vi har jo eksempler i folketinget på, at de i hvert fald spiser marcipanbrød. At de også skulle kunne komme til at lave marcipanbrød, var i virkeligheden hr. Kurt Hansens mest afgørende argument mod hele ordningen.

Jeg vil gerne til det sige, at vi har netop undersøgt akademikernes forhold under langtidsarbejdsløshedsordningen, og den un-

dersøgelse viser, at 91 pct. af de akademikere, der har været omfattet af ordningen, har været beskæftiget i henhold til en AC-overenskomst. Navnlig for de unge i akademikergruppen, der har forladt uddannelsesinstitutionerne, har det været deres eneste chance for at komme i gang med et job inden for deres eget område. Det har vist sig i mange tilfælde, at de har kunnet blive hængende på arbejdsmarkedet, efter at de har fået dette job.

Det er selvfølgelig rigtigt at sige om arbejdstilbudsordningen, at dens hovedskavank er, at den ikke sikrer fast arbejde i sig selv, at der kun er garanteret beskæftigelse i støtperioden på de 9 måneder. Men hånden på hjertet: hvor mange mennesker har egentlig uden for den offentlige sektor i dag sikkerhed for arbejde i meget mere end 9 måneder? Hvor mange har egentlig det? Er det egentlig så usædvanligt et forhold ved denne ordning i forhold til den usikkerhed, der præger masser af menneskers situation på arbejdsmarkedet, og ville de være lykkeligere stillet, hvis de slet ikke havde denne mulighed?

Jeg skal slutte vedrørende arbejdstilbudsordningen og sige, at regeringen har fortsat den målsætning, at vi skal ned på 1 års ledighed, forstået på den måde, at alle skal have et arbejdstilbud efter 1 års arbejdsløshed. Men vi har måttet erkende, at det ikke er muligt i første omgang at gøre det for andre end dem under 25 år, fordi vi samtidig skal gennemføre den tidligere besluttede fremrykning fra de 2¼–2½ år ned til de 1½ år for alle langtidsarbejdsløse.

Jeg har ingen særlige bemærkninger hverken om uddannelses- og erhvervsvejledningsloven eller om arbejdsløshedsloven. Jeg håber, at vi kan få afklaret alle spørgsmålene i udvalgsarbejdet.

Jeg skal slutte med det samme tema, som jeg begyndte med, og gøre nogle enkelte bemærkninger om jobkabelsen. Det skal ikke være af hensyn til regeringen eller medlemmer af regeringen, at man skal gennemføre jobkabelsesordningen. Det skal ikke være af hensyn til socialdemokratiet, at man skal gennemføre jobkabelsesordningen. Det skal ikke være af hensyn til at få et fint forlig, at man skal gennemføre jobkabelsesordningen. Det skal ikke være af hensyn til, at man nu har præsenteret en ny og fin tanke, der funkler på himlen og ser smart ud, at man skal

[Arbejdsministeren]

gennemføre jobskabelsesordningen. Den skal gennemføres, fordi vi trænger til de mange tusinde arbejdspladser, der kan skabes ad denne vej, og fordi der dér ligger en mulighed for at skabe beskæftigelse i den private sektor, hvor man i høj grad i øjeblikket er sultne og ikke har mulighed for at sætte arbejde i gang. Det tror jeg da også er baggrunden for, at Håndværksrådet har interesseret sig så levende for at få en jobskabelsesordning gennemført med dette klare sigte. Regeringen er i hvert fald ikke bange for at vove forsøget på at sætte nye arbejdspladser i gang i det danske samfund. Vi synes, at arbejdsløshedstillene er det bedste argument, der kan nævnes for det rigtige i denne tankegang.

(Kort bemærkning).

Kurt Hansen (VS):

Det var interessant at høre, at arbejdsministeren havde oplysninger, der kunne dokumentere, at der ikke fandt den konvertering sted fra ordinære job til ekstraordinære job, som jeg omtalte. Det bebudede arbejdsministeren her over for folketinget. Det eneste, han ikke fortalte, var resultaterne af den undersøgelse, som beviser det, som arbejdsministeren stod og sagde her.

Jeg synes, det havde været interessant at få gendrevet de synspunkter, jeg er kommet med om, at der faktisk sker denne konvertering. Jeg siger ikke, at jeg har et klart overblik over, hvordan det ser ud på hospitalsområdet generelt. Jeg siger, at jeg har en række eksempler med tal på også, som jeg har nævnt for arbejdsministeren i et møde, hvor han havde indbudt alle partier – det var derfor, VS også var indbudt – eksempler på, at denne konvertering fandt sted i stor udstrækning. Det skrev arbejdsministeren ned, men jeg ved ikke, hvad han har brugt det til. Men var det ikke en idé at afsløre resultatet af den undersøgelse, der er lavet på dette område, som skulle dokumentere, at der ikke finder misbrug sted i forbindelse med det, som arbejdsministeren siger der skal ske, nemlig en udvidelse af beskæftigelsen.

I mit eksempel med en akademiker, der blev henvist til at pakke marcipanbrød ind, lå selvfølgelig ikke noget om, at det skulle være et nedværdigende arbejde at pakke marcipanbrød ind, og det handlede heller

ikke om, hvor mange akademikere der via jobtilbudsordningen blev placeret i en akademikerstilling. Det skulle simpelt hen vise, at dette med et passende jobtilbud kan være alt muligt mellem himmel og jord, og når dette passende jobtilbud bliver sat i sammenhæng med rådighedsbegrebet, er det, den begynder at knalde oven i hovedet på de arbejdsløse.

Fjerde næstformand (Ebba Strange):

Vi går til anden omgang. Jeg gør opmærksom på, at taletiden er 5 minutter for ordførerne.

Hans Jørgen Jensen (S):

Det, der gør, at jeg tager ordet i anden omgang, er hr. Enggaards og fru Grethe Fenger Møllers ret dystre bemærkninger om den fortvivlede økonomiske politik, som jeg forstår de mener specielt regeringen fører og har ført i en årrække. I den forbindelse kan man ikke lade være at tænke på, at der bare lige på den anden side af Sundet,ovre i Sverige, er en borgerlig regering, hvor der er et eminent samarbejde – har det jo vist sig i de senere dage – som også har en lang række økonomiske problemer. Endvidere, at en af dem, hr. Poul Schlüter fra det konservative folkeparti ynder at besøge en gang imellem, er fru Margaret Thatcher i Storbritannien, hvor man oplever, at den økonomiske politik, som vi åbenbart skulle forsynes med i det danske samfund, har ført til en arbejdsløshed uden lige. Derfor må man i hvert fald håbe, at det må vare meget lang tid, inden de konservative og venstre får magten her i landet, for det ville altså betyde, at man så ville komme fra asken og i ilden.

Når man fra venstres og det konservative folkepartis side siger at det, der skal ske, er, at vi skal have erhvervslivet i gang, er vi 110 pct. enige. Det spørgsmål, der så opstår, er, hvordan man får den risikovillige kapital, som man taler så meget om. Jeg kan erindre, at hr. Erhard Jakobsen under et Radiotingsagde til mig: Der er rigeligt med risikovillig kapital i Danmark. Det, der er i vejen, er bare, at man ikke kan tjene nok på denne her kapital. Det var derfor, at jeg i det samme Radiotingsagde: Ja men arbejderbevægelsen vil komme med den risikovillige kapital. Vi skal nemlig ikke have den samme indtægt på pantebreve, på jord og fast ejendom,

[Hans Jørgen Jensen]

som mange mennesker ønsker i de kredse, som åbenbart har penge til at investere med.

Det er derfor, at vi har foreslået, at vi skal have overskudsdeling og økonomisk demokrati, sådan at de penge, der i dag ikke bliver kanaliseret ind i arbejdspladser, fordi profitten ikke er stor nok for dem, der skal investere, rent faktisk bliver investeret deri.

Fru Grethe Fenger Møller talte noget om studiekredse. Ja men i gamle dage lærte man mange ting i studiekredse, og der kom meget konstruktivt ud af det. Derfor vil jeg bede fru Grethe Fenger Møller deltage i en studiekreds, hvor hun måske kan lære lidt mere om overskudsdeling og økonomisk demokrati og det, det vil komme til at betyde, nemlig flere arbejdspladser i Danmark. Det synes jeg også skal med ind i denne debat.

Til hr. Kurt Hansen sagde jeg, at der lå et skjult angreb på fagbevægelsens ledere og arbejdsløshedskasselederne. De bemærkninger, hr. Kurt Hansen fremsatte heroppefra nu, er ikke noget skjult, men et direkte angreb på fagbevægelsens ledere og dem, der administrerer arbejdsløhedskasserne.

Hvis hr. Kurt Hansen ikke kan huske det, skal jeg erindre ham om, at han kritiserede Kvindeligt Arbejderforbunds ledelse i en enkelt sag. Men derfra og til at karakterisere hele fagbevægelsen og hele arbejdsløhedskasseadministrationen i Danmark er et langt spring, og jeg fik altså ret i det, jeg sagde, nemlig at der lå et skjult angreb på fagbevægelsen og arbejdsløhedskassernes ledere. Velbekomme, hr. Kurt Hansen!

Enggaard (V):

Fru Lilli Gyldenkilde fra SF var inde på tanken om afgrænsning mellem kommunale opgaver og det private erhvervslivs opgaver. Det er helt rigtigt opfattet af fru Lilli Gyldenkilde, at vi i venstre lægger vægt på, at man ikke igennem offentlig virksomhed skader erhvervenes vilkår. Det har ikke alene med spørgsmålet om erhvervsvenlighed at gøre; det har også noget at gøre med, at den beskæftigelse, man ved hjælp af skattekroner etablerer i offentlig produktionsvirksomhed, tager beskæftigelsen væk fra en anden i erhvervslivet. Derved er der faktisk ikke vundet noget, men blot sket det, at udgifterne alt i alt er blevet større, og derfor er der god fornuft i at fastholde den gamle grænse.

Men når fru Lilli Gyldenkilde var så begejstret for dele af de foreliggende lovforslag, kan det godt gøre en anden én bekymret, for så er det måske netop, fordi der også ligger et stykke socialisme bagt i det resultat, man her søger frem imod.

Jeg noterede mig med stor interesse, at hr. Dræbye fra det radikale venstre havde nogle forbehold over for vitale dele af forslagene, og det giver mig mulighed for at spørge arbejdsministeren én gang mere – for han var ikke meget inde på den facet af hele problemet –: hvor er ministerens flertal henne? Hvor er den parlamentariske basis for det komplekse af forslag, vi taler om her?

Er det sådan, at man sigter efter at fægte sig igennem med skiftende flertal? Er det fru Lilli Gyldenkilde, der i kraft af sin tilslutning til nogle principper skal levere stemmer? Og er det forligspartierne, der skal levere penge i forbindelse med de aftaler, man har truffet om de kommende års økonomiske politik? Det ville være interessant at vide, om det er det, der er regeringens konstruktion. Jeg hørte ikke meget fra arbejdsministeren derom i hans i øvrigt lange svar.

Hr. Hans Jørgen Jensen er jo en interessant taler at lytte til, men jeg synes nok, at han skulle være mere varsom med de eksempler og billeder, han bår frem fra vore nabolande. Jeg synes f.eks. ikke, det er rimeligt at drage hr. Poul Schlüter ind i sammenhæng med fru Thatcher. Hvis vi skal være helt ærlige, er det faktisk lang tid siden, jeg har hørt hr. Poul Schlüter citere fru Thatcher eller forsvare monetarismen. Jeg synes, det var urimeligt, at hr. Hans Jørgen Jensen på den måde trak nogle ting sammen, som i virkeligheden i det højeste må ses i et historisk perspektiv.

Hr. Hans Jørgen Jensen kunne ikke lide, at vi havde trukket nogle dystre aspekter frem. Ja, så spørger jeg mig selv: hvor er dog det menneske, som ikke ville blive forskrækket over dybden i disse problemer? Jeg tror, arbejdsministeren må have svært ved at sove om natten, hvis han rigtig tænker igennem, hvad det er for en tung opgave, han og landet som helhed står over for i forbindelse med den økonomiske politiks genrejsning. Det er så voldsomme opgaver, at det i virkeligheden burde inspirere til, at vi tog fat på en helt anden led.

[Enggaard]

Det er ikke denne debat, der skal anvise vejene. Her har vi diskuteret, hvordan vi kan sætte nogle lapper på nogle af de symptomer, som krisen viser. Arbejdsministeren har klippet en masse lapper ud og foreslået, at vi skulle prøve at dække over nogle symptomer, utvivlsomt i en god mening.

Det, jeg har efterlyst i begyndelsen af mit første indlæg, og som jeg stadig mener er det centrale, er spørgsmålet om, hvordan vi får løst problemerne på en sådan måde, at det ikke er lapper, vi diskuterer, men hele fundamentet.

Grethe Fenger Møller (KF):

Til hr. Hans Jørgen Jensen skal jeg sige, at jeg gennem årene har deltaget i mange studiekredse og med stort udbytte, men når det drejer sig om noget så væsentligt som at bekæmpe arbejdsløsheden, kunne jeg godt tænke mig noget andet og mere end bare at sidde i en studiekreds, så kunne jeg godt tænke mig at se nogle konkrete resultater og ikke bare få forskellige løsningsmodeller opstillet.

Jeg tror, det er rigtigt, når arbejdsministeren siger, at han har haft lange forhandlinger med mange partier, men det er vel også sådan, at arbejdsministeren siden redegørelsen i februar måned har haft de længste forhandlinger med forligspartierne, og så kan man altså stille spørgsmålet: hvad kom der egentlig ud af det?

Det er rigtigt, som det også fremgik af arbejdsministerens indlæg, at arbejdsministeren her ved førstebehandlingen ikke har noget flertal for sit lovforslag om jobskabelse. Jeg forstår godt, at arbejdsministeren føler, at situationen er noget uholdbar, for regeringen har jo været vant til at have en meget bekvem stilling: den har haft sine forligspartier, den har været vant til at kunne få alting igennem, den har været vant til at have et flertal for sine forslag, når de skulle fremsættes i folketingsalen.

Men nu er situationen en anden. For hvad er det, regeringens forligspartier har sagt her i dag under førstebehandlingen? Hr. Dræbye sagde, at det var betænkeligt med den administrative løsning, som regeringen har valgt, og da der ikke er meget andet end administration i regeringens lovforslag om jobskabelse, må hr. Dræbye siges at være meget betænkelig.

Hr. Arne Melchior sagde: vi er vældig skeptiske med hensyn til jobskabelsen.

Hr. Poul H. Møller sagde ganske vist, at han ikke var negativ, men brugte dog særdeles meget af sin taletid på at fortælle om de overvejelser, man har haft i kristeligt folkepartis folketingsgruppe, og om den skepsis, man også føler over for dette lovforslag.

Jeg kan godt forstå, at regeringen føler – og sådan virker det også på os andre – som om gulvtæppet er blevet trukket væk under regeringen med hensyn til disse ting.

Så har arbejdsministeren altså en allieret i fru Lilli Gyldenkilde. Det kan man ønske ham til lykke med, men det er jo ikke bare et spørgsmål om, hvilke allierede man har, men også hvad de står for. Jeg lagde mærke til, hvad fru Lilli Gyldenkilde sagde i sit indlæg: fru Lilli Gyldenkildes bemærkninger om dansk erhvervsliv kunne kun forstås på den måde, at erhvervslivet var uegnet til at løse problemerne med hensyn til arbejdsløsheden.

Hvis det er regeringens allierede, kunne jeg godt tænke mig at se, hvordan deres opfattelse hænger sammen med den opfattelse, regeringen indtil nu har delt med os andre, nemlig at hvis vi skal bekæmpe arbejdsløsheden både for de unge og andre grupper, kan vi kun gøre dette ved, at erhvervslivet positivt og aktivt går med ind i nogle løsninger og er motiveret til at gøre noget ved det.

Arbejdsministeren talte om den kæmpeudfordring, der lå i denne store arbejdsopgave. Jeg mener også, det er en stor og meget tung byrde, der hviler på vores skuldre, som vi i fællesskab må prøve på at løse. Men jeg bliver efterhånden noget træt, når arbejdsministeren begynder at tale om tal, for det har vi gjort så mange gange, når vi har diskuteret arbejdsmarkedet. Hvad skal vi bruge alle de tal til? Vi har brug for nogle resultater.

Nu får vi altså nogle tal, der viser, at man regner med så og så meget osv., men vi får ingen beregninger, hverken her eller i de to lovforslag, af, hvad det vil koste at gennemføre disse to lovforslag. Man kan måske sige, at de tal, arbejdsministeren lægger på bordet, er en prognose, og så kan vi håbe på, at det går, som arbejdsministeren skønner – det håber vi alle sammen – men efter min opfattelse er der mindre baggrund for at tro på den prognose, arbejdsministeren kommer med, end for at tro på de gallup-tal, der for nylig er kommet, og som jeg er sikker på at

[Grethe Fenger Møller]

arbejdsministeren heller ikke bryder sig særlig meget om.

Men når det er sagt, vil jeg sige, at vi fra konservativ side står ved det, vi sagde under debatten i februar måned. Vi vil fortsat gerne tale med regeringen, vil gerne medvirke til at løse problemerne i forbindelse med de unges arbejdsløshed, og vi er parat til at medvirke til at finde løsninger.

Derfor er jeg også ked af, at der i forslaget om arbejdstilbud til ledige ikke alene står, at det er de unge under 25 år, der skal have jobtilbud efter 1 år, men at der også står, at også andre efter 1 års ledighed så vidt muligt skal have et sådant tilbud. Jeg tror, det ville være rigtigst – og det har jeg sagt til arbejdsministeren før – om man i første omgang udelukkende koncentrerer indsatsen om de unge, valgte at vise de unge og det danske samfund, at vi vil gøre noget for at hjælpe jer, at vi synes, det er katastrofalt, at vi står med 100.000 unge arbejdsløse. Hvis regeringen er positivt indstillet over for dette, vil vi gerne tale med regeringen, men så må vi også anmode regeringen om at fjerne alle de skønhedspletter, som er med i denne buket.

(Kort bemærkning).

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg synes, jeg til opklaring for fru Grethe Fenger Møller er nødt til at gå op og sige, at den omstændighed, at jeg er enig med arbejdsministeren i en enkelt ting, sandelig ikke betyder, at jeg forventer, at arbejdsministeren skal være enig med mig i resten af det, jeg har sagt, og jeg vil sandelig heller ikke stå til regnskab for, hvad arbejdsministeren i øvrigt har sagt både i går og ved andre lejligheder.

Nymann (FP):

Jeg ved ikke, om man kan sige, at ordet »jobskabelse« er et nyt ord i det danske sprog; jeg har ikke hørt det før. På traditionelt dansk ville man nok kalde det »statsbetalt arbejdssterapi«. Jeg vil selvfølgelig ikke håbe, at det er sådan, men det er, ligesom det lyder sådan. Når det bliver udført i praksis, kan jeg forestille mig, at man vil se 4–5 mand i det offentlige løbe rundt og lave måske én mands arbejde, forudsat der er en uddannet kontrollant til at se, hvordan de laver

det. De bliver selvfølgelig holdt i bevægelse, men det er også det hele. Jeg tror ikke, det er måden at starte sin ungdom på; der må være en mening i det arbejde, de gør, og det tror jeg ikke man opnår med denne jobskabelse.

Der har været talt meget om uddannelsen og om, at anvisningen skulle være målrettet. Men hvad skal den være målrettet imod? Skal det være målrettet imod livsvarig ansættelse i det offentlige, eller skal det være målrettet imod et erhvervsjob, der styrker landets økonomi? Jeg mener så absolut, det må være det sidste, men det tror jeg ikke man opnår ved at lave hele denne tilskudsproblematik, som er indbygget i alle disse forslag.

Arbejdsministeren har jo gennem årene pyntet meget på arbejdsløshedsstatistikken; bl. a. har han jo lavet en mirakelkur for de førtidspensionerede, hvoraf vi nu har været så heldige at få en 70.000–80.000, der koster 3–4 mia kr. Nu lader det til, at arbejdsministeren vil lave det samme nummer ved ligesom at eliminere 60.000–70.000 personer gennem denne jobskabelsesordning.

Det er da rigtigt, at det om nogen tid pynter svært på statistikkerne, når vi har fået denne ordning og førtidspensionsordningen. Men det kan jo ikke hjælpe; staten hænger på udgifterne til alle disse mennesker, for de producerer ikke noget. Derfor tror jeg ikke, det er på den måde, at landet kan komme ud af sine problemer.

I fremskridtspartiet er vi af den absolutte formening, at den eneste måde, vi kan tøjle arbejdsløsheden på, er ved at få blødet dansk erhvervsliv op, så det kan modtage arbejdskraft. Det må have rimelige erhvervsvilkår, og det har det ikke haft. Man har hjulpet med tilskud og ordninger af forskellig slags, men det er på baggrund af, at man har plukket dem først.

Derfor er der ingen økonomisk baggrund for at lave et virkeligt arbejdsinitiativ i dansk erhvervsliv. Og før vi får det, kan jeg ikke se, at det hjælper, at vi laver alle disse uddannelsesordninger, for hvor skal de uddannede tage hen? De kan kun gå ind i det offentlige og få et eller andet job dér, som ikke har nogen produktiv mening.

Jeg mener altså, det ikke hjælper noget, så længe det danske erhvervsliv ikke er motiveret for at modtage arbejdskraft af en eller anden art. Derfor beklager jeg at måtte sige, at fremskridtspartiet ikke rigtig kan medvirke

[Nymann]

til dette her. Vi håber selvfølgelig, at det må give en hjælp, men vi tror ikke på det.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Jeg er lidt overrasket over de radikales holdning til jobskabelsesordningen. Jeg sad egentlig og tænkte på oprørerne på midten og Helveg Petersen den ældre, som jo har været med til at redigere sortbogen om ungdomsarbejdsløshed osv., medens jeg lyttede til hr. Dræbys afvisning af disse forslag, som jeg synes var lidt teknokratisk, fordi hovedargumentationen var koncentreret om arbejdsmarkedsnævne.

For os er balancen i arbejdsmarkedsnævne da også vigtig, og jeg kunne forstå på arbejdsministeren, at det var en ting, man havde drøftet meget. Dette punkt skal dog ikke være noget kardinalpunkt for os, hvis vi eventuelt kunne finde frem til noget i fællesskab, men vi vil gerne være med til at se på det, for vi ved, der finder nogle blokeringer sted. Det er en af de ting, som vi har været lidt tvivlende over for, men hvor vi har ment tvivlen måtte komme de arbejdsløse til gode. Derfor har vi altså ikke været stærkt kritiske over for det punkt. Men vi erkender, der er nogle problemer, og vil da meget gerne være med til at se på dem.

Jeg vil lige gøre arbejdsministeren opmærksom på, at det, jeg har givet udtryk for om jobtilbudsordningen, var, at vi ikke var tilhængere af en fremrykning af den. Vi har faktisk ikke sagt, at vi vil afskaffe ordningen, men i modargumentationen lød det, som om vi ville afskaffe ordningen. Det vil vi ikke. Det, vi siger, er, at de penge, der er afsat her, kan bruges fornuftigere efter vores mening, måske i jobskabelsesordningen, måske i uddannelsessektoren eller i ungdomsgarantiordningen.

Så bemærkede jeg, at ministeren var meget skarp i sin måde at tilbagevise argumentationen fra bl. a. min side angående jobtilbudsordningen, mens det knob lidt med at takke for vores forholdsvist positive modtagelse af jobskabelsesordningen, og jeg forstår sådan set godt, at det må være sådan.

Jeg kan sige til hr. Enggaard, at jeg synes, det er udmærket, når man forstår hinanden, så det er jeg da glad for at vi tilsyneladende gør på dette område. Jeg har hele tiden været udmærket klar over, hvad det handler om,

hvad det er, man er bekymret for, og den bekymring skal jeg ikke gøre noget til at mindske. Det ville da være udmærket, hvis vi kan komme til at bruge skiftende flertal på nogle områder. Jeg ved godt, at det ikke er en ønskeposition, men ikke desto mindre kan det jo i visse tilfælde være det for SF.

Dræbye (RV):

Når man hørte hr. Enggaard og fru Grethe Fenger Møller, fik man næsten det indtryk, at arbejdsministeren havde lavet en forbrydelse ved at møde med et forslag, der ikke på forhånd var sikret flertal i folketinget. Men jeg forstod, at bemærkningerne ikke så meget var rettet mod arbejdsministeren som mod det radikale venstre, kristeligt folkeparti og centrum-demokraterne, og derfor skal jeg gerne oplyse, at vi er opmærksom dels på denne parlamentariske situation, dels på at der foregår forhandlinger om finansiering af denne og andre ordninger, så vi har altså ikke været uopmærksomme, da arbejdsministeren fremsatte dette forslag.

Jeg skal så til arbejdsministeren sige, at det egentlig gjorde meget indtryk på mig, at han havde forhandlet i måned efter måned med den ene organisation efter den anden, og at de var kommet på plads hen ad vejen, nogle af dem dog efter devisen: er ikke imod, men de var der alle sammen. Så kunne man næsten mærke det ligge i luften, at det var forkasteligt, at nogle små partier tillod sig at have en anden mening end det, der er kommet ud af denne lange række af forhandlinger, som arbejdsministeren har slidt sig igennem. Jeg ved godt, det ikke blev sagt, men jeg synes, disse bemærkninger alligevel kom til at flyve lidt frem i folketingssalen.

Til det er der at sige, at jeg synes, det var fornuftigt, om arbejdsministeren konstaterede, at det, der var præsenteret, var nogle argumenter imod det, han har foreslået, og at et af de væsentligste argumenter imod er, at arbejdsministeren gaber over for meget, at det måske kunne være væsentligt at koncentrere sig om at løse problemerne i en takt, som gør det muligt at få klaret dem undervejs, sådan at man ikke i en vældig ambition kaster sig over alle problemer på én gang.

Derfor var det meget interessant, da fru Grethe Fenger Møller sagde, at hun ligesom jeg mente, at man bl. a. burde begynde med

[Dræbøye]

ungdomsarbejdsløsheden. Det er i øvrigt en konklusion, som jeg har forstået landsarbejdsnævnet også har draget af de seneste tal om arbejdsløshedens udvikling.

Jeg skal i den forbindelse sige til fru Lilli Gyldenkilde, at det kan godt være, mine bemærkninger for hende lød som teknokratiske bemærkninger, der alene drejede sig om administrationen af ordningen, men jeg sagde væsentligt mere, bl. a. at man burde starte med de ungdomsarbejdsløse, bl. a. at en væsentlig fejl ved arbejdsministerens forslag er, at det ikke knytter an til en sammenhæng imellem arbejde, uddannelse, jobtræning m. m. Der er ikke indbygget en sådan sammenhæng for de unge arbejdsløse i arbejdsministerens forslag, og det mener jeg ikke er hverken teknokratisk eller ufornuftigt.

Jeg skal så blot konkludere, at jeg for så vidt ikke kan se, at der er noget dårligt i, at vi giver forslaget om jobskabelse en grundig behandling i arbejdsmarkedsudvalget, og bekræfte vores vilje til at tage fat om hovedproblemet: at få flyttet nogle af de passive penge, vi anvender til arbejdsløshedsunderstøttelse, over til egentlig aktivitet.

Tyroll (VS):

Det er bl.a. hr. Hans Jørgen Jensens kommentarer til ordførerne for de borgerlige partier vedrørende den økonomiske politik, som får mig til at gå herop, for jeg synes, der er nogle alvorlige, bristede forudsætninger for de standpunkter, som hr. Hans Jørgen Jensen trækker frem.

Hr. Hans Jørgen Jensen siger, at det blot drejer sig om at få en overskudsdelingsordning, så man kan kanalisere pengene og få den risikovillige kapital investeret dér, hvor der ikke er ret meget at tjene osv. Jeg vil ikke gå ind i hele diskussionen om overskudsdeling, den har vi haft så mange gange, men jeg mener, det er fundamentalt forkert, hvad der bliver sagt her, og derfor kunne jeg godt tænke mig at få en kommentar fra både arbejdsministeren og den socialdemokratiske ordfører til den beskrivelse af den økonomiske situation, som man fremlægger fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråds side. Heri siger man, at en væsentlig hindring for et økonomisk opsving udgøres af den økonomiske politik, der føres i de toneangivende industrilande. Hovedformålet er at bekæmpe inflati-

onen, mens hensynet til beskæftigelsen kommer i anden række. Konjunkturedgangen sker i forstærket tempo i sidste del af 1980. Den har givet sig udslag i et kraftigt fald i det private forbrug og i endnu højere grad i investeringerne. Den væsentligste årsag til betalingsbalanceforbedringen er et fald i den økonomiske aktivitet, herunder investeringerne, og det deraf følgende fald i importen.

Dette er fra den sidste kvartalsrapport, og den viser i allerhøjeste grad nogle konsekvenser af den politik, der føres, og nødvendigheden af at tage skeen i en anden hånd.

Men det gør man jo ikke i de forslag, der er lagt frem her. Dér regerer man videre med den økonomiske politik, man har ført hele tiden. Når arbejdsministeren f.eks. skal argumentere for, hvorfor man fra borgerlig side skulle acceptere dette forslag om jobskabelsordning, er argumentet, at Håndværksrådet har vist interesse for forslaget. Ja men hvorfor har de det? Fordi de er indstillet på, at det udelukkende er dér, hvor det er af interesse for Håndværksrådet at få noget produktion i gang, der skal sættes produktion i gang, og det har man i høj grad accepteret fra forskellige socialdemokraters side; der må nemlig ikke være forbundet nogen driftsudgifter med de foranstaltninger, der bliver sat i gang. Det må ikke være institutionsbyggeri osv., det drejer sig om; også her skal der presses.

Sagen er, at den politik, der har været ført fra regeringens side, har ført til de resultater, bl.a. den manglende beskæftigelse, som vi ser for øjeblikket. Samtlige industrialiserede lande bekæmper efterspørgslen og konkurrerer om at presse lønningerne ned, og det har katastrofale konsekvenser for beskæftigelsen på grund af den fremkaldte stagnation i afsætningsmulighederne. Derfor kan man ikke bare kanalisere nogle midler et sted hen og så tro, at der kommer afsætningsmuligheder. De er der ganske enkelt ikke, men det er, ligesom man ikke vil se dette i øjnene.

Det er også derfor, vi har fremlagt principperne for de initiativer, vi har tænkt os at foreslå man satte i gang, og som omtaler et meget centralt punkt, nemlig spørgsmålet om at gribe ind på nogle punkter, hvor man har sikret afsætningen af den pågældende målrettede aktivitet.

Så nævnte vi en række supplerende punkter, som skulle være overholdt, og dem skal

[Tyroll]

jeg ikke gentage, men det er på grund af disse økonomiske problemer, på grund af at kapitalismen ikke er i stand til at sikre, at disse arbejdspladser opstår, at vi påviser, at det er nødvendigt at bryde radikalt med den tankegang, som man har haft fra socialdemokratiets side. Det er nødvendigt, helt uafhængigt af den kapitalistiske økonomi og de mekanismer, der er indbygget i den, at erstatte den med nogle politiske beslutninger, som iværksætter noget arbejde, men hvor man undlader at ligge på knæ for den kapitalistiske ideologi, som vi hører fra de borgerlige partiers side her i dag. Det bliver man nødt til at se i øjnene på et eller andet tidspunkt, og man bliver også nødt til over for os at gøre klart, hvordan man mener, at afsætningsmulighederne lige pludselig skulle forandres, og at det bare drejer sig om at kanalisere noget kapital et eller andet sted hen.

Dernæst var der lige nogle problemer, som jeg godt vil tage op. Det er nævnt i forbindelse med den skriftlige fremsættelse, og arbejdsministeren har været inde på det i sine indlæg i dag, at det drejer sig om at sikre lære- og praktikpladser, og der er nævnt nogle tal. Jeg vil gerne have en klar markering fra arbejdsministerens side af, om det er sådan, at der er det nødvendige antal lære- og praktikpladser, når vi kommer på den anden side af sommeren, til dem, der står og har behov for at komme ud i praktik. Jeg har ikke indtryk af, at de tal, som blev nævnt fra arbejdsministerens side her i debatten, dækker disse problemer, og derfor vil jeg gerne høre, om ministeren kan garantere, at pladserne vil være der. Fra vores side mener vi, at der må være tale om, at man udvider forpligtelsen til at oprette disse praktikpladser til også at gælde arbejdsgiverne ved direkte at komme med pålæg og i givet fald sanktioner, hvis ikke disse praktikpladser oprettes.

Ib Christensen (DR):

I sin svartale omtalte arbejdsministeren de 250.000 ledige, vi har, som et produkt af det internationale fænomen, at der er massearbejdsløshed rundt omkring i landene, og det er jo helt i tråd med den måde, regeringen søger at fremstille tingene på, som om den store arbejdsløshed her i landet ene og alene er et produkt af ting, der kommer til os udefra, og at vi så skal prøve at neddæmpe dette

problem ved en række arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger, skønt Danmark har næsten 300.000 – når vi tager efterlønsmodtagere med – af de 600.000 arbejdsløse, der er i hele Norden, skønt realiteten er, at vi har 100.000 flere arbejdsløse på dette tidspunkt, end vi havde på samme tidspunkt i fjor, skønt det, der er realiteten, er, at den store arbejdsløshed, vi har i Danmark, og som absolut ligger i den dårlige ende med hensyn til dette, er en logisk, forudset og konsekvent følge af regeringens og dens økonomisk-politiske støttepartiers økonomiske politik. Det er derfor den, der skal ændres, hvis vi virkelig skal få bugt med arbejdsløshedsproblemet.

Hr. Hans Jørgen Jensen fremhævede Margaret Thatchers regering som afskrækkende, og hvis vi ser på arbejdsløsheden i Storbritannien og i Danmark i dag, er Storbritannien såmænd ikke så farlig meget mere afskrækkende, når vi tager hensyn til befolkningstallet, end Danmark er. Vi er begge i den dårlige ende, når det drejer sig om beskæftigelsen.

Så kom hr. Hans Jørgen Jensen med en økonomisk udredning, som må forbløffe mig ganske overordentligt, idet han sagde, at vi skulle have ØD, for så ville vi få risikovillig kapital til arbejdspladserne, i stedet for at folk spekulerede eller anbragte deres penge passivt i jord og anden fast ejendom.

Nu skal jeg ikke diskutere ØD heller, jeg mener overhovedet ikke, det rager folkettinget, det er noget arbejdsmarkedets parter selv må finde ud af. Men ærlig talt, jeg kan ikke rigtig forstå, hvordan det skulle fremme den risikovillige kapitalens ønske om at blive anbragt i arbejdspladser i erhvervslivet, at den skal afstå 10 pct. af overskuddet gennem en tvangsmæssig ordning fastsat af folkettinget. Det ville formentlig i endnu højere grad tilskynde til passiv anbringelse, hvis noget sådant blev gennemført.

Hvis socialdemokratiet virkelig vil fremme investeringen af risikovillig kapital i arbejdspladser i erhvervslivet, hvilket er et såre prisværdigt formål, er det bedste, man kan gøre, at trække den buket af lovforslag tilbage, som skal til første behandling i morgen her i folkettinget, og hvis samlede effekt er en omlægning af skattebyrden væk fra de arbejdsfri gevinster på jord og over på folks arbejdsudbytte, altså den stik modsatte retning

[Ib Christensen]

end den, den økonomiske velfærd i dette samfund og den sociale fordelingspolitik i øvrigt skulle betinge. Så kunne socialdemokratiet fremme en udvikling, der tvang investeringskapitalen over i arbejdspladser i erhvervslivet, i stedet for at de nu belønnes ved passiv anbringelse. Det er den rette vej at gå. Den anden vej har ingen forbindelse med virkeligheden.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne til beslutningsforslag nr. B 108 (om de arbejdsløses rettigheder), hr. Kurt Hansen (VS), har ordet.

Kurt Hansen (VS):

Det er jo meget betegnende, at vi kan have en stor debat om arbejdsløsheden i dag, uden at man har hørt fra socialdemokratiet, og uden at man har hørt fra nogen andre partier, at noget helt afgørende i forhold til at styrke lønarbejderne i en arbejdsløhedssituation vil være at få nedsat arbejdstiden. Det er jo et samfundsmæssigt paradoks af dimensioner, at vi oplever et omfattende knokleri på arbejdspladserne i dag med nedslidning som følge, samtidig med at mindst 270.000 mennesker er nægtet adgang til arbejdsmarkedet.

Så til hr. Hans Jørgen Jensen, der forsøger at tillægge mig både skjulte og åbne angreb på fagbevægelsens ledere og på dem, der administrerer A-kassen. Det, jeg gør, er konkret at kritisere, hver eneste gang der er tilløb til overgreb på de arbejdsløse, og det uanset om det drejer sig om lovgivning, som socialdemokratiet velvilligt gennemfører sammen med de borgerlige, eller når, som jeg eksempelvis fremhævede det, Kvindeligt Arbejderforbund med mere eller mindre racistiske undertoner tvinger nogle tyrkiske kvinder ud af arbejdsmarkedet, fordi de ikke taler tilstrækkelig godt dansk, eller når en anden afdeling inden for Kvindeligt Arbejderforbund forsøger at fratage et medlem af afdelingen og A-kassen understøttelsen, fordi vedkommende er blevet knoklet ned i et meget hårdt og fysisk belastende arbejde. Modsat skal de A-kasser og de fagforeninger støttes, som forsvare medlemmernes interesser, når eksempelvis en arbejdsformidling forsøger at lægge pres på A-kassen for at få den til at fratage et medlem understøttelsen, men

den nægter at gøre det og siger, at de præmisser, som arbejdsformidlingen stiller op, er forkerte. Så skal vi sige: det synes vi er en rigtig fagpolitisk holdning, det er en klassepolitisk holdning, som vi gerne vil støtte. Sådan nogle eksempler har vi nemlig også; dem vil vi fremhæve, og det synes jeg skal være et skulderklap til dem i fagbevægelsen, der ikke lader sig underlægge den almindelige nedskæringsdille også over for de arbejdsløse, som florerer så voldsomt inden for de socialdemokratiske rækker. Derfor kan hr. Hans Jørgen Jensen ikke ud fra det, jeg har sagt her, generelt komme med nogle påstande om angreb på fagbevægelsen eller A-kasserne, men alene tage det som et udtryk for, at uanset hvem der gennemfører angrebene, vil vi slås imod dem, og det uanset om det er socialdemokrater eller borgerlige, der svinger pisken. Det troede jeg var blevet klart for hr. Hans Jørgen Jensen. Vi er ikke til salg i nogen korridorforhandlinger og kompromiser.

Så må jeg sige, at jeg er meget skuffet over, at hverken fru Grethe Fenger Møller eller hr. Enggaard overhovedet havde lyst til at kommentere de spørgsmål, jeg rejste om, hvorvidt de var tilfredse med de formuleringer, der er i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 221 om sanktioner og om at sætte et nej til et jobtilbud i sammenhæng med rådighedsbegrebet. Det skuffer mig naturligvis meget, at vi ikke kan få de borgerlige partiers udlægning af, hvordan de mener at dette fremover vil blive administreret, især når de borgerlige partier har været fuldstændig tavse med hensyn til at kræve sanktioner på dette område. Arbejdsgiverforeningen har accepteret det, efter hvad jeg forstod på arbejdsministeren, og de har jo også været meget indstillet på sanktioner. Det samme har Kommunernes Landsforening. Jeg håber endnu, det er muligt i denne debat at få et svar på dette spørgsmål fra et eller flere af de borgerlige partier.

Så er der som sædvanlig, når vi har sådan nogle arbejdsløshedsdebatter her, en lang række ubesvarede spørgsmål. Der er spørgsmålene: Hvad er et rimeligt jobtilbud? Hvor mange flere vil komme til at falde efter den fremrykkede jobtilbudsordning? Hvordan ser situationen ud inden for det private arbejdsmarked med fyringer kontra at sætte folk fra jobtilbudsordning ind på nogle arbejdspladser dér? Hvordan ser konverteringen ud præ-

[Kurt Hansen]

cis inden for det offentlige? Det er nogle af de spørgsmål, jeg har rejst uden at have fået svar på dem overhovedet. Jeg synes, det er for dårligt, ærlig talt, når arbejdsministeren har haft så lang tid til at få svar på så elementære spørgsmål som disse, at vi så ikke kan få dem under denne debat. Men o.k., vi borer videre. Sagen skal i hvert fald klares op.

Arbejdsministeren (Svend Auken):

Jeg tror ikke, hr. Kurt Hansen behøver at være bange; han skal nok få svar på sine spørgsmål under udvalgsarbejdet, men når man spørger om et talmateriale, er det vel ikke usædvanligt, at man venter med at få svaret til udvalgsarbejdet. Vi er da i hvert fald meget parate til at svare. Jeg tror ikke, at nogen skal undervurdere vores tålmodighed i forhold til de spørgsmål, som hr. Kurt Hansen stiller; de skal selvfølgelig blive bevaret.

Derimod stillede hr. Tyroll et politisk spørgsmål, og det vil jeg da gerne besvare nu. Det var spørgsmålet om, hvad der sker efter sommerferien, hvis ikke alle har en lære- eller praktikplads. Dertil vil jeg gerne sige, at af den aftale, der er indgået mellem såvel de kommunale arbejdsgivere og deres lønmodtagere som den private sektors parter, fremgår det ganske tydeligt, at det påhviler aftaleparterne – altså regeringen og organisationerne på arbejdsmarkedet – at tage de yderligere skridt, der er nødvendige, sådan at alle er i lære- og praktikplads eller har fået et tilbud om en praktikplads eller en læreplads inden for det af dem foretrukne hovederhvervsområde. Jeg tror, hr. Tyroll er klar over, at der er enkelte fag, hvor det er halsløs gerning at prøve at skaffe alle en praktikplads, men inden for hovederhvervsområdet skal der være lære- og praktikpladser, og det er en forpligtelse, vi har påtaget os, at denne opgave skal være løst inden udgangen af i år.

Så vil jeg gerne sige til hr. Enggaard i forlængelse af dette, at hr. Enggaard kaldte det lapper, det, man nu foreslog. Det kan godt være, det ikke er ment så nedvurderende, som det måske lyder i mine øren, men jeg synes egentlig, det er en lidt hård betegnelse at bruge om fremskaffelse af 22.000 lære- og praktikpladser til de unge. Jeg synes, det er

at skaffe uddannelsesmuligheder både på arbejdsmarkedet og inden for erhvervsuddannelserne. Jeg ved godt, at hr. Enggaards parti ikke kunne stemme for det, og jeg ved godt, at hr. Enggaards parti ikke er tilhænger af det, men man behøver vel ikke af den grund at betegne det som lapper; det synes jeg i hvert fald er en hård betegnelse.

Det gælder også, synes jeg, spørgsmålet om en række af de øvrige forslag, som vi har til behandling her i dag. Men der er én rigtig ting i det – som hr. Enggaard siger – og det er, at det selvfølgelig er forslag – nu tænker jeg på de to forslag vedrørende arbejdstilbud til de ledige og jobskabelse – som er affødt af den alvorlige økonomiske situation, vi har med den meget høje arbejdsløshed. Jeg tror, man skal vogte sig kolossalt for i denne forbindelse at foretage internationale sammenligninger.

Jeg har fra mit samarbejde med mine kolleger i de nordiske lande, i EF og på OECD-plan ofte haft diskussioner om, hvordan man opgør arbejdsløshed og beskæftigelse. Det sikreste tal, man har, er for beskæftigelsen, det er det sikrest sammenlignelige tal, og dér hævder Danmark sig smukt i forhold til andre lande. Vesttyskland har haft en kraftig formindskelse af beskæftigelsen; vi har haft en stigning i beskæftigelsen, siden den økonomiske krise brød ud.

Derimod når man kommer til arbejdsløsheden, kommer det meget an på, hvilke dagpengeregler og andre regler der er. Vi har dagpengeregler her i landet – hvad jeg er stolt af – der gør det muligt for folk at blive på arbejdsmarkedet, der gør det attraktivt for dem ikke at give op, men fortsætte med at søge arbejde, hvorimod hr. Ib Christensen f.eks. vil vide, at i en række lande kan kvinder ikke få arbejdsløshedsunderstøttelse, hvis de er gift, og derfor bliver de ikke registreret som arbejdsløse. Der er mange af den slags oplysninger, som gør, at jeg tror, vores tal er reelt. Det er altså ikke for at undervurdere vores tal, men man har måske nok ikke i andre lande den samme måde at gøre arbejdsløsheden op på, som vi har her, og derfor skal man vogte sig for internationale sammenligninger.

Det, man imidlertid kan sige, er, at bortset fra 3 eller 4 europæiske lande har alle samfundene alvorlige arbejdsløshedsproblemer. Og hvorfor har de det? Det er det, jeg gerne

[Arbejdsministeren]

vil sige til hr. Ib Christensen. Det er jo ikke, fordi det enkelte land ønsker at have arbejdsløshed, men de har det, fordi summen af den økonomiske politik, der føres i de enkelte lande, er negativ set ud fra et beskæftigelsesmæssigt synspunkt. Alle landene eller næsten alle landene har betalingsbalanceunderskud som følge af den ændring, der er sket i prisrelationerne mellem energipriser og de varer, vi producerer i vores eget land, i forhold til de olieproducerende lande. Det betalingsbalanceunderskud ønsker man ikke at fordele solidarisk; man ønsker at eksportere problemerne til hinanden, og det er jo simpelt hen det, der sammen med den af befolkningssammensætningen og den sociale udvikling betingede ekstraordinært kraftige tilgang til arbejdsmarkedet gør, at vi har den store arbejdsløshed.

Når jeg derfor har talt om den internationale økonomiske politik, der føres, er det ikke for at komme med en undskyldning eller for at bruge den som en sovepude, men så er det simpelt hen for at sige, at vi skal have drejet holdningen internationalt omkring disse spørgsmål.

Så skal jeg endelig til sidst sige til fru Grethe Fenger Møller, som sådan pludselig var meget mere optaget af et helt andet sæt tal end arbejdsløshedstallene, at jeg forstod, at for fru Grethe Fenger Møller var det langt mere fascinerende med Galluptallene, og fru Grethe Fenger Møller mente, at jeg nok var lige så bekymret over dem, som jeg var over arbejdsløshedstallene. Det er jeg nu ikke, helt ærligt. Jeg er enig med Karl Skytte, som engang sagde: jeg tror på Galluptal, når de viser fremgang for det radikale venstre; ellers anser jeg dem for noget uvidenskabeligt tøjeri. Med den lille bemærkning ville jeg kun sige, at vi kan ikke herinde basere vores politik på opinionsundersøgelser, hvad enten det går godt eller det går dårligt. Jeg har en fornemmelse af, at fru Grethe Fenger Møllers partis positive Galluptal – der er vist nærmest mindst en mandatfremgang på 3 for de konservative ved næste valg – hænger sammen med, at ingen af partiets teorier er blevet praktiseret inden for de seneste år, og det giver selvfølgelig altid en vis mulighed.

Men jeg synes, vi skal lade Galluptal og disse ting hvile og så måske tage det andet spørgsmål op, nemlig det, som hr. Enggaard rejste om det parlamentariske flertal.

Regeringen har fremlagt en lang række tanker, som er ved at blive gennemført, vedrørende uddannelse og lære- og praktikpladser. Vi behandler 4 lovforslag her i dag. Alle disse ting er på plads, de støttes af et bredt flertal i folketinget og vil blive gennemført inden sommerferien. Tilbage er der ét forslag, der hedder jobskabelse, som et flertal bestemt ikke er imod, men der er usikkerhed, tøven og selvfølgelig også en grad af skepsis med hensyn til, hvordan det skal laves bedst. Mine bemærkninger var ikke affødt af desperation over den parlamentariske situation, men af ærgrelse over, at det endnu ikke er lykkedes os at finde en fællesnævner for det, som jeg tror de fleste i denne sal har et ønske om, nemlig at dreje anvendelsen af arbejdsløhedsmidlerne over til skabelse af beskæftigelsesmuligheder herhjemme.

Jeg skal sige, at regeringens målsætning vedrørende den parlamentariske tilslutning – ud over ønsket selvfølgelig om at have flest muligt til at stemme for de forslag, der fremsættes – er selvfølgelig med udgangspunkt i de økonomiske drøftelser, vi fører med en række partier, at skabe den bredest tænkelige tilslutning til de forslag, der er til behandling her, og da vil vi love at vise imødekommethed over for andre partiers synspunkter.

Så vil jeg gerne rette en personlig tak til hr. Nymann for overhovedet ikke at have omtalt fremskridtspartiets forslag om beskæftigelse i henhold til grundlovens § 75. Jeg mener, det har været en berigelse, at hr. Nymann ikke har omtalt det med ét ord i dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udvalget for forretningsordenen (5/5 81):

Udtræder: Glistrup (FP)

Nyt medl.: Voigt (FP)

Udvalget for forretningsordenen (5/5 81):

Udtræder: Voigt (FP)

Nyt medl.: Glistrup (FP)

Arbejdsmarkedsudvalget (5/5 81):

Udtræder: Niels Anker Kofoed (V)

Nyt medl.: Fogh Rasmussen (V)

Udtræder: Tang Sørensen (FP)

Ny stedf.: Voigt (FP)

Arbejdsmarkedsudvalget (5/5 81):

Udtræder: Bjørn Poulsen (SF)

Ny stedf.: Birthe Nielsen (SF)

Arbejdsmarkedsudvalget (5/5 81):

Udtræder: Niels Helveg Petersen (RV)

Ny stedf.: Dræbye (RV)

Skatte- og afgiftsudvalget (5/5 81):

Udtræder: Bollmann (CD)

Nyt medl.: Arne Bjerregaard (KrF)

Udtræder: Arne Bjerregaard (KrF)

Ny stedf.: Bollmann (CD)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 6. maj 1981, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.55
